

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2017

ELÄKETURVAKESKUKSEN
TILASTOJA

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2017

MARJA KIVINIEMI

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Phone +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

ISSN 2343-3558 (verkkojulkaisu)

LUKIJALLE

Tässä tilastojulkaisussa kerrotaan työeläkkeiden rahoituksen peruspiirteet vuonna 2017 ja esitetään aiheeseen liittyviä tilastolukuja muun muassa maksetuista eläkkeistä, niiden rahoittamiseksi kerätyistä vakuutusmaksuista, kertyneistä eläkevaroista ja eläkelaitosten sijoitustoiminnasta. Julkaisun liitteeksi on koottu keskeisimpiä tilastoaikasarjoja vuosilta 2015–2017 ja esitetty työeläkejärjestelmässä vuosina 2016 ja 2017 liikkuneet rahavirrat lähtien vuoden alun varoista ja päättyen vuoden lopun varoihin.

Julkaisussa esitetyt tilastoluvut perustuvat Eläketurvakeskuksen rekisteritietoihin, verkkosivuston tilastotietokantaan (<http://tilastot.etk.fi>) ja Työeläkelakipalveluun

(<https://www.tyoelakelakipalvelu.fi>). Tietolähteinä on käytetty myös eläkelaitosten Eläketurvakeskukselle sen hoitamaa kustannustenjakoselvittelyä varten toimittamia tilastotietoja ja eläkelaitosten toimintakertomuksia sekä tilinpäätöksiä. Eläkelaitosten sijoitustoimintaa koskeva osuus perustuu pääasiassa Työeläkevakuuttajat TELA:n julkaisemiin aikasarjoihin (<http://www.tela.fi/>).

Helsingissä joulukuussa 2018

Eläketurvakeskus

RAPORTISSA KÄYTETYT LAKILYHENTEET

TyEL	Työntekijän eläkelaki
MEL	Merimieseläkelaki
JuEL	Julkisten alojen eläkelaki
YEL	Yrittäjän eläkelaki
MYEL	Maatalousyrittäjän eläkelaki

SISÄLTÖ

Katsaus työeläkkeiden rahoitukseen vuonna 2017	7
1 Vakuuttamisvelvollisuus ja työeläketurva	11
2 Työeläkkeiden rahoituksen pääperiaatteet ja eläkemaksut	12
3 TyEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	13
3.1 Eläkekohtainen rahoitustekniikka.....	14
3.2 TyEL-vakuutusmaksu ja sen osat.....	14
3.3 Vastuuvelka/Eläkevastuu.....	17
4 MEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	17
5 Kunta-alan JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	18
6 Valtion JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	19
7 Evankelis-luterilaisen kirkon JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	21
8 YEL:n ja MYEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus	22
9 Työeläkevarat ja sijoitustoiminta	23
9.1 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuus ja siihen liittyvät säännökset.....	25
9.2 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten rahastosiirtovelvoite ja siihen liittyvät kertoimet.....	26
10 Tilastolähteet ja luokitukset	27
Liitetaulukot	28
Taulukko 1.1. Työeläkejärjestelmän rahavirrat.....	28
Taulukko 1.2. Lakikohtaiset rahavirrat.....	28
Taulukko 1.3. TyEL-rahavirrat.....	29
Taulukko 2. Keskimääräisen perustariffin mukaisen TyEL-vakuutusmaksun osat.....	29
Taulukko 3. Vakuutusmaksuprosentit.....	30
Taulukko 4. Palkat ja työtulot.....	32
Taulukko 5. Työeläkemaksutulo eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaan.....	32
Taulukko 6. Kokonaisliikekulut ja ETK:n kustannusosuudet.....	33
Taulukko 7. Eläkelaitosten maksamat eläkkeet.....	33
Taulukko 8. Kunkin eläkelain mukaan karttunut eläkemeno.....	33
Taulukko 9. Eläkevarat.....	34
Taulukko 10. Työeläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuusaste.....	34
Taulukko 11. Perustekorko.....	34
Taulukko 12. Sijoitusjakaumat eläkelaitosryhmittäin.....	35
Taulukko 13. Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin.....	35
Taulukko 14. Sijoitustuotot käyvin arvoin keskimäärin vuosilta 1998–2017 ja 2013–2017.....	35

Katsaus työeläkkeiden rahoitukseen vuonna 2017

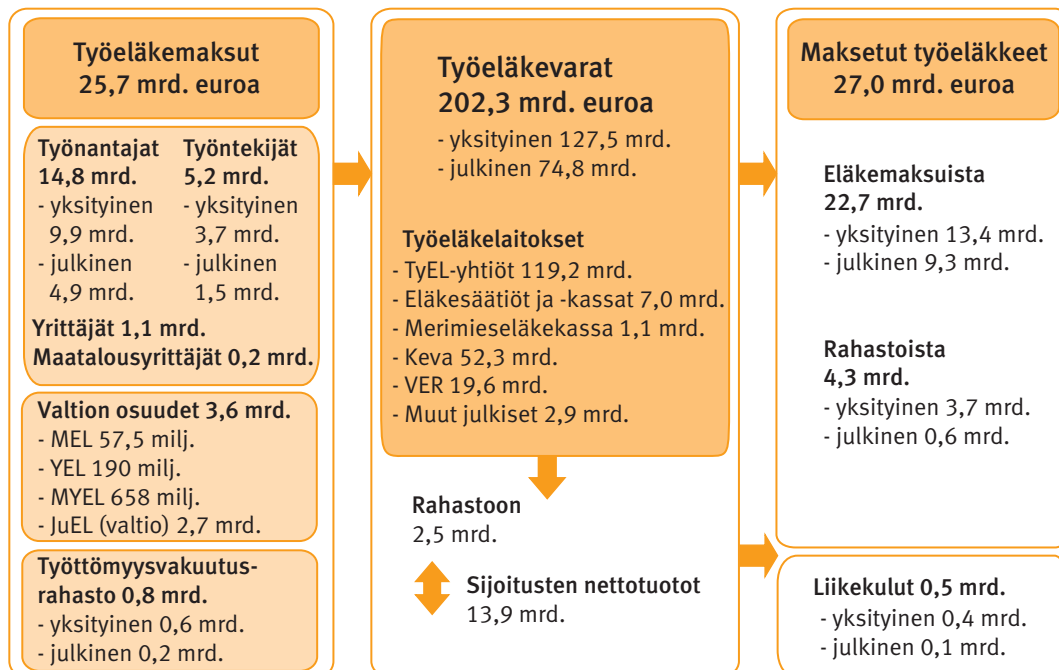
Koko työeläkejärjestelmässä kerättiin lakisääteisiä eläkemaksuja valtion osuuksineen yhteensä 25,7 miljardia euroa ja maksettiin eläke-etuuksia 27,0 miljardia euroa, mikä oli noin miljardi euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Eläkemenojen ja tilivuodelle kohdistuneiden maksujen erotus kasvoi, joten entistä suurempi osuus työeläkkeistä kustannettiin eläkevaroilla ja niille saaduilla sijoitustuotoilla. Eläkerahastoja kartutettiin kuitenkin työeläkemaksuilla entiseen tahtiin ja niihin siirrettiin 2,5 miljardia euroa.

Työeläkevaroilla turvataan tulevista eläkkeistä aiheutuvia kuluja ja tuottavalla sijoitus-toiminnalla pyritään keventämään eläkemaksujen tasoa pitkällä aikavälillä. Talous- ja työllisyystilanne sekä niiden myötä vakuutettujen palkkasumman kehitys vaikuttavat maksutason ohella työeläkevarojen määrään ja järjestelmän kestävyys. Parin viime vuoden suotuisa talouskehitys hyvine sijoitustuottoineen on vahvistanut eläkkeiden rahoituspohjaa. Lisäksi tilastovuoden alussa voimaan tulleen eläkeuudistuksen uskotaan osaltaan parantavan järjestelmän kestävyyttä, vaikka pitkän aikavälin rahoitusnäkymissä voi olla lisähaasteena ennustetun syntyvyyden alenemisen vaikutukset.

Kuviossa 1 on esitetty yksinkertaistettuna työeläkkeisiin liittyvät rahavirrat vuodelta 2017. Eri eläkelakien mukaiset tarkemmat tilastoluvut vuosilta 2015–2017 on eritelty liitteen taulukoissa 1.1–1.3, joissa on lisäksi TyEL-rahavirtojen perusteellisempi rahoitustekninen jaottelu.

Kuvio 1.

Työeläkemaksut ja maksetut työeläkkeet vuonna 2017 sekä eläkevarat 31.12.2017, miljardia euroa.

Valtaosa työeläkelaitosten vuoden aikana kokoamista lakisääteisistä eläkemaksuista käytetään samanhetkisten eläke-etuuksien kustantamiseen ja ainoastaan osa niistä rahastoidaan tulevia eläkkeitä varten kunkin eläkelain rahastointiperiaatteiden mukaan. Lisäksi työeläkerahastoista puretaan jatkuvasti varoja eläkkeitä maksettaessa.

Työeläkelaitoksia oli tilastovuoden lopussa 31 ja niissä vakuutettujen palkkasumma 85,8 miljardia euroa. Työeläkevakuutusyhtiöitä oli yhteensä 6. Eläkesäätiöitä oli toiminnassa 13 ja eläkekassoja 6 sekä lisäksi Merimieseläkekassa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Palkkoja ja tuloja yksityisalojen eläkelaitoksissa vakuutetuille kertyi 62,3 miljardia euroa. Kevan ja muiden julkisten alojen vakuutettujen palkkasumma oli yhteensä 23,5 miljardia euroa.

Kaikkien työeläkevakuutettujen yhteenlaskettu palkkasumma kasvoi 1,7 prosenttia ja kokonaismaksutulo 0,3 miljardia euroa. Työeläkkeitä maksettiin lähes neljä prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Yksityisalojen työeläkkeisiin käytettiin yhteensä 17,1 miljardia euroa ja julkisalojen 9,9 miljardia euroa. Lakisääteinen työeläkemenot oli vajaa kolmannes vakuutettujen yhteenlasketusta palkkasummasta ja 12 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Työeläkelaitosten toimintaan liittyvät kulut olivat noin puoli miljardia euroa.

Työeläkevarat

Koko työeläkejärjestelmässä rahastoihin eläkemaksuja tulevia eläkevastuita varten 0,1 miljardia euroa edellisvuotta enemmän. Eläkevarojen kokonaismäärä kasvoi ennätyslukemiin, 202,3 miljardiin euroon, mikä oli 90 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Rahastoihin kertyneitä varoja käytetään joka vuosi yhä nopeampaan tahtiin, kun eläkeikäisten väestöosuus kasvaa ja työikäisten vähenee.

Työeläkevarojen kasvu runsaalla 6 prosentilla, huolimatta eläkemenojen kasvusta, johtui työeläkevakuuttajien onnistuneesta sijoitustoiminnasta. Tulokseen vaikuttivat eniten osakesijoitukset, joiden määrä nousi yli kymmenyksellä 105,9 miljardiin euroon. Sekä yksityis- että julkisaloilla osakkeiden osuus oli jo yli puolet koko sijoitusvarallisuudesta. Vajaa kolmannes kaikista työeläkevaroista, 58,2 miljardia euroa, koostui joukkovelkakirjoista. Niiden määrä supistui 2,5 miljardilla eurolla. Kiinteistösijoitukset kasvoivat 1,1 miljardia euroa 8,3 prosenttiin koko sijoituskannasta.

Sijoitusten nimellinen, keskimääräinen vuosituotto käyvin arvoin yksityisaloilla oli 7,4 prosenttia ja julkisaloilla 7,5 prosenttia. Pitemmän aikavälin eli vuosien 1998–2017 keskimääräinen työeläkevarojen saatu tuotto oli 5,8 prosenttia ja viimeisen viiden vuoden ajalta 6,7 prosenttia. Sen sijaan yksittäisten vuosien, ja etenkin osakesijoitusten tuotot ovat heilahdelleet tuntuvasti, jopa kymmenillä prosenttiyksiköillä puoleen ja toiseen. Entistä suurempi osuus eläkevarojen tuotoista tulee nykyisin ulkomaisista sijoituskohteista.

Kaikista työeläkesijoituksista yli puolet, joukkovelkakirjoista lähes 60 prosenttia ja osakesijoituksista melkein 70 prosenttia oli sijoitettu euroalueen ulkopuolisiin kohteisiin. Suomessa osakesijoituksia oli 17,3 miljardia euroa ja joukkovelkakirjoja 5,3 miljardia euroa. Kaikkiaan Suomeen oli sijoitettu runsas neljännes työeläkevaroista eli 51,5 miljardia euroa. Työeläkevaroista ja niihin liittyvästä sijoitustoiminnasta kerrotaan tarkemmin kohdassa 9.

Työeläkevakuuttajat olivat erittäin vakavaraisia, joten rahoitusmarkkinoiden mahdolliseen epävakauteen on varauduttu hyvin. Tilastovuoden lopussa yksityisalojen työeläkelaitosten vakavaraisuusaste oli 130,9 prosenttia. Eläkevakuutusyhtiöillä vastaava luku oli 130,1, eläkekassoilla 138,6 ja eläkesäätiöillä korkein 141,4. Merimieseläkekassan vakavaraisuusaste oli 166,2 prosenttia. Vakavaraisuusaste kuvaa vakuuttajan riskinkantokykyä ja sitä on kuvattu tarkemmin kohdassa 9.1.

Työeläkemaksut

TyöEL-maksun tasosta sovitaan ennakkoon useaksi vuodeksi eteenpäin työmarkkinoiden keskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa. Sosiaali- ja terveysministeriön vuodelle 2017 vahvistama, keskimäärin perittävä TyöEL-maksu oli 24,4 prosenttia palkoista, mikä oli 0,4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2016 peritty, tilapäisesti alennettu maksu. Työnantajan maksuosuus oli keskimäärin 17,95 prosenttia palkasta ja työntekijän 6,45 prosenttia.

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu oli alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla 6,15 prosenttia ja 53–62-ikävuoden välillä 7,65 prosenttia palkoista. Edellä mainittu korkeampi maksuprosentti johtui eläkeuudistuksessa sovitusta väliaikaisesta siirtymäajasta (2017–2025), jolloin tälle ikäryhmälle karttuu myös eläkettä paremman karttumisprosentin mukaan.

Toteutunut, eläkelaitoksilta keskimäärin peritty TyöEL-maksu ja siihen liittyvät tarkemat laskelmat on esitetty Eläketurvakeskuksen julkaisussa *Yritysten työeläkemaksut*. Vahvistetut lakikohtaiset, keskimääräiset maksuprosentit ovat taulukossa 1 ja niiden määräytymisperusteita on kuvattu tarkemmin kohdassa 2. Maksuprosenttien yksityiskohtaisempi jaottelu työnantajan ja työntekijän osuuksiin on esitetty liitetaulukossa 3.

Taulukko 1.

Keskimääräiset työeläkemaksut vuonna 2017.

Palkansaajat	Maksukertymä % työtulosta	Työnantajan maksuosuus %	Työntekijän maksuosuus %	
			Perusmaksu	Korotettu maksu
TyöEL	24,4	17,95	6,15	7,65
MEL	22,0	15,40	6,15	7,65
JuEL kunta-ala ¹	28,5	21,95	6,15	7,65
JuEL valtio	23,6	16,95	6,15	7,65
JuEL kirkko ²	30,7	24,00	6,15	7,65
Yrittäjät	Maksukertymä % työtulosta		Perusmaksu	Korotettu maksu
YEL ³	23,1		24,1	25,6
MYEL ⁴	13,9/13,4		24,1	25,6

Lähde: <https://www.tyoelakelakipalvelu.fi/> (10.12.2018).

¹ Maksu sisältää palkka- ja eläkemenoperusteiset maksuosat.

² Lisäksi eläkerahastomaksu, joka oli 4 % vuoden 2015 kirkollisverosta.

³ Maksukertymä-sarakkeessa on keskimääräinen YEL-maksuprosentti. Perusmaksu ja korotettu maksu ovat yrittäjille vahvistettuja YEL-maksuprosentteja ilman aloittavien yrittäjien maksualennuksia.

⁴ Maksukertymä-sarakkeessa ensimmäinen luku on maatalousyrittäjien keskimääräinen maksuprosentti ja toinen on apurahansaajien keskimääräinen maksuprosentti. Perusmaksu ja korotettu maksu ovat vahvistettuja MYEL-perusprosentteja.

TyEL-maksuprosentti on 24,4 vuosina 2017–2019 ja maksutaso on sovittu samaksi myös vuosille 2020 ja 2021. Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen keväällä 2016 neuvottelemassa kilpailukyky sopimuksessa päätettiin lisäksi, että aiemmasta maksunkorotustavasta poiketen työntekijöiden maksua korotetaan ja työnantajien maksua alennetaan portaittain samalla määrällä siten, että työntekijän maksun korotus ja työnantajan maksun alennus ovat yhteensä 1,20 prosenttiyksikköä vuosina 2017–2020. Vuonna 2021 maksut säilyvät vuoden 2020 tasolla. Sen jälkeen TyEL-maksun muutokset jakautuvat puoliksi työnantajan ja työntekijän maksuun. Työntekijän maksuosuuden muutos koskee sekä yksityisettä julkisalajien työntekijöitä.

Merenkulkijoiden maksama eläkevakuutusmaksu laski muiden työntekijöiden maksun tasolle vuoden 2016 alusta ja vastaavasti työnantajien maksama maksu nousi. Lisäksi valtion eläkelain mukaista työnantajan eläkemaksua oikaistiin vuodesta 2016 alkaen maksunalennuksella virheellisin perustein vuosina 2013–2015 perittyjen työnantajamaksujen takia.

Työeläkelakien muutoksia

Tilastovuoden alusta tulivat voimaan uudistetut työeläkelait. Eläkeuudistus 2017 perustui työmarkkinaosapuolten sopimukseen (26.9.2014) työeläkeuudistuksesta ja sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemaan hallituksen esitykseen (HE 16/2015 vp). Tasavallan presidentti vahvisti 29.1.2016 työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (69/2016) ja julkisten alojen eläkelain (81/2016) niihin liittyvine lakeineen.

Eläkeuudistuksen yhteydessä Kunnallinen eläkelaki (KuEL), Valtion eläkelaki (VaEL) ja Kirkon eläkelaki (KiEL) yhdistettiin ja otettiin käyttöön Julkisten alojen eläkelaki (81/2016) JuEL, joka koskee myös Kan-saneläkelaitoksen henkilökuntaa. JuEL:iin siirrettiin pääosin vain eläke-etuuksia koskeva lainsäädäntö. Eläkkeiden rahoitusta koskevat lait muutettiin erikseen.

Julkisten työnantajien eläkemaksuista säädettiin Kevan jäsenyhteisöjen osalta Kevasta annetussa laissa, valtion osalta valtion eläketurvan rahoituksesta annetun laissa, evankelis-luterilaisen kirkon osalta evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetussa laissa sekä Kansaneläkelaitoksen osalta Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:ssä.

Laki merimieseläkelain muuttamisesta (296/15) siihen liittyvine lakeineen tuli voimaan jo vuoden 2016 alusta. Merimiesten eläketurva vastaa pääpiirteittäin yksityisten alojen eläketurvaa, mutta mahdollisuus alennetun eläkeiän ansaitsemiseen sisältää siirtymäajan vuoden 2024 loppuun saakka.

Työeläkelaitosten vakavaraisuussäännösten uudistamiseen liittyvä laki eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja sijoitusten hajauttamisesta (315/2015) tuli myös voimaan vuoden 2017 alusta. Eläkelaitoksen on vakavaraisuusrajaa laskiessaan otettava huomioon toimintaansa liittyvät riskit laissa määritellyn riskiluokituksen mukaan ja selvitettävä eri luokkien väliset riippuvuudet. Vakavaraisuusraja kuvaa vakavaraisuuspääomaa, joka eläkelaitoksella on oltava puskuroimassa vakuutus- ja sijoitusriskejä. Korkeammat riskit ja sijoitusten keskittäminen nostavat kyseistä rajaa.

Työeläkeuudistusta käsitellään tarkemmin verkkosivustolla (<https://www.tyoelake.fi>). Laskelmia uudistuksen vaikutuksista on koottu Eläketurvakeskuksen julkaisuun (<http://www.etk.fi/julkaisut/>). Lisäksi eläkeuudistusta koskevissa sopimuksissa, selvityksissä ja säädöksissä on esitetty tarkemmin uudistuksen vaikutuksia työeläkkeiden rahoitusperiaatteisiin vuodesta 2017 alkaen. Verkkosivulla (<https://www.etk.fi/elakejarjestelmat/elakejarjestelmamuutoksessa/lainmuutostentaustoja/elakeuudistus2017>) on esitetty uudistuksen keskeisimmät tavoitteet ja taustat.

1 Vakuuttamisvelvollisuus ja työeläketurva

Yksityisalojen työnantajilla on lakisääteinen velvollisuus järjestää työntekijöilleen työeläketurvaa vakuuttamalla heidät valitsemassaan työeläkelaitoksessa eläkemaksujen ja eläkkeiden maksamista varten. Työntekijät vakuutetaan 17–70 ikävuoden välillä alkaen alaikärajan täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Vakuuttamisvelvollisuus päättyy sen kalenterikuukauden loppuun, jolloin yläikäikäraja täyttyy. Yläikäikäraja on vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, vuonna 1958–61 syntyneillä 69 vuotta ja sitä nuoremmilla 70 vuotta.

Työnantaja voi järjestää työntekijöilleen eläkevakuutuksen TyEL-toiminnan osalta joko työeläkevakuutusyhtiössä, eläkekassassa tai eläkesäätiössä. Työnantajan valitsema eläkelaitostyyppi ei vaikuta vakuuttamisvelvollisuuteen tai työeläketurvan tasoon. MEL:n mukainen työskentely vakuutetaan Merimieseläkekassassa.

Kevan jäsenyhteisöt eivät vakuuta työntekijöitään, vaan oikeus eläketurvaan syntyy jäsenyhteisöön kuulumisen myötä. Valtion palveluksessa olevat pääsevät myös eläketurvan piiriin ilman työnantajan vakuuttamisvelvollisuutta.

Evangelis-luterilaisen kirkon palveluksessa olevat ovat kirkon eläketurvan piirissä. Ortodoksisen kirkon työntekijät ovat työtehtävästä ja työsuhteen alkamisvuodesta riippuen vakuutettuina joko TyEL:n, valtion eläketurvan tai ortodoksisesta kirkosta annetun lain mukaan. Suomen Pankin ja muiden pienempien julkisoikeudellisten laitosten työntekijöiden eläketurva noudattaa soveltuvin osin valtion työntekijöiden eläketurvaa. Ahvenanmaan maakuntahallitukseen ennen vuotta 2008 palkattuun henkilöstöön sovelletaan omaa eläkesääntöä ja sen jälkeen palkattuihin TyEL:iä.

Työeläke määräytyy vuosiansioiden ja eläkkeen karttumisprosentin mukaan kaikista vakuutetuista työansioista vakuuttamisvelvollisuuden yläikäikärajaan asti. Eläkettä karttuu myös ansiosidonnaisilta sosiaalietusajoilta, kotihoidontuen ajalta ja suoritetusta tutkimuksesta. Työeläkejärjestelmän etuudet ovat vanhuuseläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke, työuraeläke, kuntoutusetuudet ja perhe-eläke sekä osaaikaeläke. Uusia osaaikaeläkkeitä ei ole myönnetty enää vuodesta 2017 lähtien. Ensimmäinen työuraeläke alkoi maaliskuussa 2018.

Työnantajan järjestämän rekisteröidyn TEL-lisäeläketurvan vakuuttaminen päättyi vuoden 2016 lopussa eikä lisäeläkevakuutusten piiriin kuuluneille työntekijöille kartu enää lisää TEL-lisäeläkettä. Jäljellä olevien eläkkeiden ja etuuksien kustantamiseen osallistuvat TyEL:n ja MEL:n mukaista eläketurvaa vakuuttaneet eläkelaitokset.

Yrittäjät ja maatalousyrittäjät vastaavat omien eläkevakuutuksiansa ottamisesta. Heille karttuu ja maksetaan vastaavia eläkkeitä kuin työntekijöille. Vakuuttamisvelvollisuus alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta ja päättyy viimeistään kuten työntekijöillä. Yrittäjät vakuuttavat eläketurvansa joko eläkevakuutusyhtiössä tai YEL-toimintaa harjoittavassa eläkekassassa. Maatalousyrittäjien eläkelaitos hoitaa maatalousyrittäjien ja apurahansaajien eläkkeiden vakuuttamista.

2 Työeläkkeiden rahoituksen pääperiaatteet ja eläkemaksut

Yksityisalojen palkansaajien eläkkeet kustannetaan osittain rahastoivalla tekniikalla eli niihin käytetään jatkuvasti sekä työeläkemaksuja että pitkän ajan kuluessa kerättyjä rahastoja ja niille saatuja tuottoja. Merimieseläkkeiden kustannuksiin osallistuu lisäksi valtio maksamalla osan eläkemenosta. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkkeet rahoitetaan jakojärjestelmillä eli kyseisen vuoden YEL- ja MYEL-maksuilla sekä valtionosuuksilla. Valtio maksaa yrittäjäeläkkeiden kustannuksista osuudet, joihin YEL- ja MYEL-vakuutusmaksut eivät riitä.

Työeläkettä karttuu työansioden lisäksi tietyiltä palkattomilta ajoilta, jolloin henkilölle maksetaan jotain sosiaalietuutta. Palkattomilta etusajoilta karttuneiden eläkeosien kustannuksiin osallistuvat kaikki eläkelaitokset. Lisäksi eläkelaitosten maksamat työeläkkeisiin liittyvät etuudet opiskeluajoilta ja alle kolmevuotiaiden lasten hoitamisen ajoilta korvaa valtio. Työttömyys- ja vuorottelukorvausten sekä aikuiskoulutustukien perusteella karttuvan eläketurvan kustantaa Työttömyysvakuutusrahasto (Työllisyysrahasto vuodesta 2019 alkaen).

Yksityisalojen työeläkemaksut ja varat kerätään työntekijän vakuuttaneeseen eläkelaitokseen. Aikanaan maksettavan eläkkeen niin sanottu rahastoitu osuus voi olla useamman työeläkelaitoksen vastuulla. Viimeinen eläkelaitos maksaa eläkkeen, mutta perii siihen mahdollisesti sisältyvät muiden eläkelaitosten vastuulla olevat eläkeosat niiltä Eläketurvakeskuksen hoitamalla kustannustenjakoselvittelyllä. Tätä tekniikkaa ja siihen liittyvää rahaliikennettä selostetaan tarkemmin Eläketurvakeskuksen verkkosivuilla ja julkaisuissa, jotka käsittelevät työeläkkeiden kustannustenjakoa.

Työnantajien ja työntekijöiden maksamat eläkemaksuosuudet perustuvat kunkin työntekijän saamiin työansioihin. Työnantaja maksaa pääosan maksusta. Työntekijän eläkemaksu on 53–62-vuotiailla tilapäisesti 1,5 prosenttiyksikköä muita korkeampi heidän vuosien 2017–2025 paremman eläkekarttumansa takia.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vuosittain työeläkevakuutusyhtiöiden hakemuksesta TyEL-maksujen perusteet, jotka määrittävät maksujen eri osat. Vakuutusmaksuosia on kuvattu tarkemmin kohdassa 3.2 ja liitteen taulukossa 2. Maksutasoon liittyvät perusteet valmistellaan Työeläkevakuuttajat TELA:n asettamissa työryhmissä työeläkevakuutusyhtiöiden ja Eläketurvakeskuksen tuottamien tilastotietojen ja laskelmien perusteella. Maksutasoa käsitellään myös työmarkkinoiden keskusjärjestöjen eläkeneuvotteluryhmässä. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa lisäksi YEL- ja MYEL-maksujen perus-

teet. Yrittäjien ja maatalousyrittäjien vakuutusmaksuprosentit ovat sidoksissa keskimääräiseen TyEL-maksuun. Yrittäjämaksuista kerrotaan tarkemmin kohdassa 8. Muiden eläkelakien mukaisia maksuja kuvataan kohdissa 4–7.

Julkisalojen työeläkkeitä varten on kerätty lakikohtaisia puskurirahastoja, mutta eläkkeet on toistaiseksi maksettu pääasiassa jakojärjestelmillä. Valtiolla rahastoja on kerrytetty 1990-luvun alusta ja kunnilla pari vuotta kauemmin. Kirkon eläkejärjestelmässä rahoitointi aloitettiin vuonna 1991. Kelan henkilöstön toimisuhde-eläkkeet rahoitetaan Kelan eläkevastuurahaston varoista, joita kartutetaan perityillä eläkemaksuilla ja varoille saaduilla tuotoilla.

Kunta-alojen eläkkeiden rahoituksesta vastaavat Kevan jäsenyhteisöt yhteisvastuullisesti. Eläkemaksua maksavat sekä työnantajat että työntekijät. Maksua pyritään säätelämään niin, että se vastaa tasoltaan TyEL-maksua lukuun ottamatta eläkemenoperusteista maksun osaa, josta kerrotaan tarkemmin kohdassa 5. Kunta-alojen eläkemaksujen suuruudesta päättää Kevan valtuuskunta.

Keva kerää myös valtion eläkemaksut Valtion Eläkerahaston tilille, josta siirretään varoja valtion talousarvioon eläkkeiden maksamista varten. Siirtomäärä on 40 prosenttia valtion eläkemenosta. Maksuprosentit vahvistaa valtiovarainministeriö. Keva hoitaa myös Kelan henkilöstön eläkeasiat ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkehoitoon liittyvät tehtävät. Kirkon eläkemaksujen perusteet vahvistaa kirkolliskokous.

Ortodoksisen kirkon työntekijöiden eläkeasioiden toimeenpanosta vastaa laista riippuen työeläkeyhtiö, Keva tai ortodoksisen kirkon keskusrahasto. Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläketurvasta vastaa maakuntahallituksen finanssiosasto. Suomen Pankin eläkeasioita hoitaa Mandatum Life Eläkepalvelut.

3 TyEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Työeläkevakuutusyhtiössä työntekijänsä vakuuttanut työnantaja maksaa eläkeyhtiölle vakuutusmaksuna tietyn prosenttiosuuden kunkin työntekijän vakuutetuista työansioista. TyEL-maksun taso päätetään ennakkoon syksyllä ennen kalenterivuotta, johon maksut kohdistuvat. Kunkin vakuuttajan lopullinen maksukertymä lasketaan kyseisen vuoden maksu- ja palkkasumatietojen perusteella, joten maksuista saattaa kertyä yhtiölle ylitai alijäämää. Se siirretään tietyin säännöin tulevien eläkkeiden rahoittamista varten varattuihin puskurirahastoihin, joita ovat jakojärjestelmäosaa tasaava tasausvastuu ja vuoden 2017 vakavaraisuussäntömuutoksessa tasoitusmäärästä ja toimintapääomasta yhdistetty ns. vakavaraisuuspääoma, jota on kuvattu tarkemmin kohdassa 9.1.

TyEL-yhtiön vakuutusmaksu mitoitetaan siten, että se kattaa sijoitusten tuoton kanssa kyseisen vuoden aikana rahastoitavan eläkevastuun, yhteisesti kustannettavan tasauseläkemenon, hoitokulut ja saamatta jääneistä vakuutusmaksuista syntyvät tappiot. Tasauseläkemenon on eläkelaitosten jakojärjestelmällä kustantama eläkemenon. Sen muutoksia tasataan edellä mainitulla tasausvastuulla, jonka suuruus määräytyy eläkelaitosten laskuperusteiden mukaan.

Työnantajille voidaan antaa maksun alennuksina asiakashyvitystä sijoitustoiminnan tuotoista ja hoitokulujen ylijäämästä, jos eläkelaitosten vakavaraisuus sen sallii. TyEL-maksun eri osista on kerrottu tarkemmin kohdassa 3.2. Maksuprosentit vuosilta 2015–2017 on esitetty liitteen taulukossa 3.

Eläkekassassa tai eläkesäätiössä työntekijöilleen eläkevakuutuksen järjestänyt työnantaja maksaa vakuutus- tai kannatusmaksua määrän, joka riittää yhdessä eläkelaitoksen tuottojen kanssa sen vastuuvelan muutokseen, eläkkeiden maksamiseen ja eläkelaitoksen muiden kulujen peittämiseen. Maksu joustaa eläkelaitoksen vakavaraisuudesta riippuen ja sitä voi myös muuttaa kesken vuotta. Työntekijät maksavat aina sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistaman työntekijän maksuosuuden.

Tarkempia tilastotietoja yritysten maksamista TyEL:n mukaisista vakuutusmaksuista esitetään vuosittain julkaistavassa Eläketurvakeskuksen tilastoraportissa *Yritysten työeläkemaksut*. Sen sisältämät lopulliset vakuutusmaksutiedot on luokiteltu yritysten koon ja toimialan mukaan. Julkaisussa on esitetty muun muassa kaikissa eläkelaitoksissa vakuutettujen työnantajien keskimääräinen lopullinen vakuutusmaksuprosentti ja erikseen työeläkeyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja eläkekassojen tiedoista lasketut keskimääräiset toteutuneet TyEL-vakuutusmaksuprosentit.

3.1 Eläkekohtainen rahoitustekniikka

Vanhuuseläkkeitä varten rahastoidaan 0,4 prosentin vuotuista eläkekarttumaa vastaava määrä vakuutettujen ansiotuloista. Lisäksi rahastoituja eläkeosia täydennetään tietyin ehdoin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamilla korotuskertoimilla, jotka on esitetty Työeläkelakipalvelussa (<https://www.tyoelakelakipalvelu.fi>). Täydennykset kohdistetaan tällä hetkellä 55 vuotta täyttäneille. Rahastoimattoman osan eläkkeistä eläkelaitokset kustantavat aikanaan yhteisesti vakuutusmaksun tasausosalla. Maksetuista TyEL- ja MEL-vanhuuseläkkeistä on rahastoitu ennakoon vajaa viidennes.

Työkyvyttömyyseläkkeitä eläkelaitokset eivät rahastoi vanhuuseläkkeiden tapaan vuosittaisella enakkorahastoinnilla. Vasta kunkin eläkkeen alkaessa eläkelaitos varaa vakuutusmatemaattisin periaattein lasketun erän alkavan eläkkeen maksamista varten. Maksussa olleista TyEL- ja MEL-työkyvyttömyyseläkkeistä on rahastoitu hieman yli puolet.

Osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet ja *osa-aika-* sekä *perhe-eläkkeet* eläkelaitokset kustantavat yhteisesti jakojärjestelmällä. Sillä kustannetaan myös kaikkien eläkkeiden indeksitarkistuksista aiheutuvat menot ja palkattomilta päiväraha-ajoilta karttuneiden eläkeosien kustannukset.

Eläkelajikohtaisista rahoitusperiaatteista kerrotaan yksityiskohtaisemmin Eläketurvakeskuksen julkaisemassa *Työeläkkeiden kustannustenjako* -käsikirjassa.

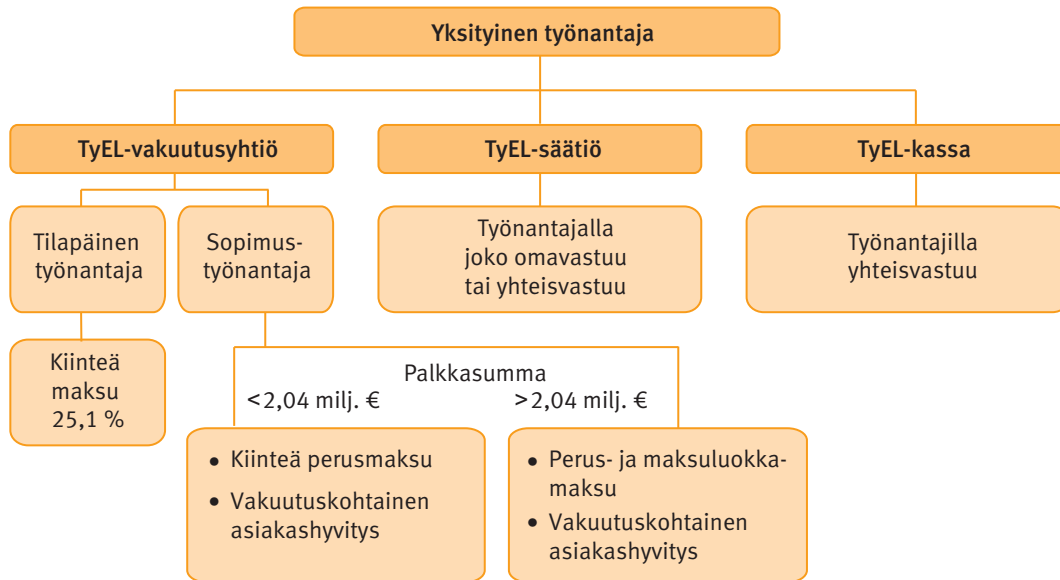
3.2 TyEL-vakuutusmaksu ja sen osat

TyEL-maksujen maksutekniikka ja maksuprosentit vaihtelevat eläkelaitostyyppin ja työnantajan koon mukaan. Yksityisalojen työnantajan on järjestettävä työntekijöilleen eläketurvaa TyEL-vakuutuksella joko työeläkeyhtiössä, eläkekassassa tai eläkesäätiössä. Työn-

antaja voi olla joko sopimustyönantaja tai tilapäinen työnantaja riippuen työntekijöiden työsuhteiden vakituisuudesta ja palkkojen määrästä. Kuviossa 2 on esitetty TyEL-maksuvaihtoehtoja eri tapauksissa.

Kuvio 2.

TyEL-maksu eläkelaitostyypeittäin vuonna 2017.

TyEL-eläkevakuutusyhtiöiden vakuutusmaksu koostuu rahastoivan järjestelmän ja jakojärjestelmän mukaisista osista. Maksuun sisältyvillä *vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkeosilla* kustannetaan näiden eläkelajien rahastoiduista osista syntyvä eläkevastuu. Edellä mainittujen eläkkeiden yhteisesti kustannettavat osat kustannetaan jakojärjestelmän mukaisella tasausosalla. Tasausmaksu myös tasaa maksun siten, ettei maksu perustapauksessa riipu työntekijän iästä tai sukupuolesta. Ikäriippuvia elementtejä ovat 53–62-vuotiaiden määräämäänsä korkeampi työntekijän maksu ja vastaavasti matalampi työnantajan maksu sekä suurtyönantajien mahdollinen maksuluokkavaikutus.

Muita maksuosia ovat *hoitokustannusosa, maksutappio-osa ja lakisääteisten maksujen osa*. Viimeksi mainitulla kustannetaan TyEL 180 §:ssä tarkoitetut Eläketurvakeskuksen kustannukset, Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu oikeushallintomaksu sekä Finanssivalvontaa koskevan lain 5 §:n mukainen maksu.

TyEL:n mukaista keskimääräistä kokonaismaksua alentaa *hyvitysosa*, joka määräytyy työnantajakohteisesti muun muassa eläkelaitoksen sijoitustoiminnan tuottojen ja liikeyritysten perusteella. Työeläkeyhtiö voi jakaa asiakashyvityksiä laskuperusteiden mukaan yhtiön vakavaraisuuspääomaan kertyneistä sijoitustuotoista ja hoitokustannusyli jäämästä, jos yhtiön vakavaraisuus sen sallii. Jos vakavaraisuuspääoma alittaa niin sanotun vakavaraisuusrajan, yhtiö ei saa jakaa asiakashyvityksiä (ks. kohta 9.1).

Vanhuuseläkeosan suuruuteen vaikuttavat työntekijän ikä ja sukupuoli. Maksulla kerättyjä varoja käytetään aikanaan eläkkeiden vanhuuseläkeosien maksamiseen varoille saatu tuotto ja muut vakuutustekniset tekijät huomioon ottaen.

Työkyvyttömyyseläkeosaan vaikuttavat muun muassa työnantajan koko ja toteutuneet työkyvyttömyystapaukset. Vuonna 2017 pienet sopimustyönantajat, joilla työntekijöiden kahden vuoden (2015) takaiset ansiot olivat alle 2 044 500 euroa, maksoivat vakuutettujen palkkoihin suhteutettua perusprosentin mukaista työeläkemaksua. Kun palkkasumma ylitti edellä mainitun eurorajan, sopimustyönantajat maksoivat osittain ja 32 712 000 euron rajan ylittyessä täysin kunkin yrityksen työkyvyttömyysriskistä riippuvaa, niin sanottua maksuluokkamallin mukaista työkyvyttömyyseläkemaksua.

Työnantajan maksuluokka perustui työnantajalle laskettuun riskisuhteeseen, joka saatiin uusien myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden rahastoidun eläkemenon suhteena TyEL:n keskimääräisen riskin mukaiseen teoreettiseen työkyvyttömyyseläkemenoon. Maksuluokka määräytyi kahden viimeisen vuoden toteutuneiden riskisuhteiden keskiarvon perusteella. Taulukossa 2 on esitetty käytössä olleet, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamat maksuluokkien riskisuhteiden keskiarvot ja maksuluokkakertoimet vuonna 2017. Maksuluokan vaikutus joko korottaa tai alentaa työeläkemaksua erityisesti korkean työkyvyttömyysriskin ikäluokissa.

Taulukko 2.

Suurtyönantajien työkyvyttömyyseläkemaksuihin liittyvät maksuluokat TyEL-yhtiöissä vuonna 2017.

Maksuluokka	Maksuluokkien riskisuhderajat	Maksuluokkakerroin	Maksuluokan keskimäär. maksu, % palkasta
11	vähintään 5	5,50	4,95
10	4,00–4,99	4,50	4,05
9	3,00–3,99	3,50	3,15
8	2,50–2,99	2,75	2,48
7	2,00–2,49	2,25	2,03
6	1,50–1,99	1,75	1,58
5	1,20–1,49	1,35	1,22
4	0,80–1,19	1,00	0,90
3	0,50–0,79	0,65	0,59
2	0,20–0,49	0,35	0,32
1	alle 0,20	0,10	0,09

Vakuutusmaksuun sisältyvä, maksuluokan perusteella määräytyvä työkyvyttömyyseläkeosa lasketaan kertomalla perusmaksu taulukossa esitetyllä maksuluokkakertoimella. Maksuluokka 4 on perusluokka, jossa maksuluokkakerroin on 1 ja maksu vastaa TyEL:n keskimääräistä työkyvyttömyyseläkemaksua. Maksuluokat eivät muuttuneet edellisestä vuodesta.

Tilapäiset työnantajat maksoivat kiinteää maksua (25,1%). Siihen eivät vaikuttaneet asiakashyvitykset. Tilapäiseksi työnantajaksi luokitellaan työnantaja, jolla ei ole yhtään vakinaista työntekijää palveluksessaan, ja vakuutettujen palkat ovat alle tietyn rajamäärän (vuonna 2017 kuuden kuukauden palkkasumma alle 8 334 euroa).

Vakuutusmaksuun vaikuttaa myös sosiaali- ja terveysministeriön puolivuositain (1.1. ja 1.7.) vahvistama vakuutusmaksukorko, joka on vähintään kaksi prosenttia ja perustuu Garantiassa noteerattuun TyEL:n 12 kuukauden viitekorkoon. Korko lasketaan teoreettisesta eräpäivästä (1.7.) varsinaiseen eräpäivään. Ennen 1.7. erääntyviä maksuja hyvitetään vakuutusmaksukorolla ja sen jälkeen erääntyviin maksuihin lisätään koron osuus.

Eläkesäätiöt ja eläkekassat kustantavat rahastoidusta työeläkemenosta syntyvän eläkevastuunsa ja osallistuvat yhteisesti kustannettavan TyEL- ja MEL-eläkemenon maksamiseen. Eläkesäätiöissä voi olla käytössä joko työnantajien kesken tasaava kirjanpito tai työnantajakohtainen kirjanpito. Tasaavassa kirjanpidossa työnantajat vastaavat yhdessä kyseisen säätiön eläkemenosta, kun taas työnantajakohtaisessa kirjanpidossa kukin työnantaja vastaa omasta eläkemenostaan. Eläkekassaan kuuluvat työnantajat vastaavat yhdessä eläkemenostaan.

3.3 Vastuovelka/Eläkevastuu

TyEL- ja MEL-eläkelaitoksille syntyy vastuovelkaa yksilökohtaisesti rahastoiduista vakuutusmaksuosista. Vastuovelka on eläkekohtaista velkaa eläkkeensaajille, vaikka sitä ei kerätä yksilöllisille eläketileille. Jakojärjestelmän periaatteilla kustannettaviin eläkkeisiin tai eläkeosiin varaudutaan TyEL:ssa ja MEL:ssa tasausmaksulla ja tasausvastuulla.

Vastuovelka koostuu maksussa olevia ja tulevia eläkkeitä varten varatuista eristä ja puskurirahastoista. Kunkin eläkelaitoksen velka lasketaan tiettyjen vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaan. Eläkelaitokset kattavat vastuuelkansa sijoitusomaisuudellaan kulloinkin voimassa olevien säännösten mukaan.

Työeläkevakuutusyhtiöiden ja Merimieseläkekassan vastuuelat määräytyvät muun muassa vastaisten vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden vastuista sekä alkaneiden vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden vastuista. Sijoitusriskejä puskuroidivat työeläkeyhtiöiden vastuuelkaan sisältyvät osittamattomasta lisävakuutusvastuusta muodostunut vastuu sekä työeläkelaitosten yhteinen puskurirahasto, osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu. Siihen liittyvästä tasausmenettelystä on kerrottu tarkemmin kohdassa 9.2.

Eläkekassojen vastuuelka ja eläkesäätiöiden vastuuelkaa vastaava eläkevastuu muodostuvat pääosin samoin kuin yhtiöillä ja niillä on oltava myös riskien tasaamista varten laissa (315/2015) määriteltyä vakavaraisuuspääomaa.

Työeläkelaitosten on sijoitettava vastuuelan katteena olevat varat monipuolisesti, tuottavasti ja turvaavasti. Sijoitustoiminnasta ja sijoitusten tuottovaatimuksista sekä rahastoosiirtovelvoitteesta kerrotaan tarkemmin kohdassa 9.

4 MEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Merimieseläkelain mukainen eläketurva vastaa suurelta osin TyEL:n mukaista eläketurvaa. MEL-vakuutusmaksut määräytyvät sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien Merimieseläkekassan maksuperusteiden mukaan. Laki merimieseläkelain muuttamisesta (296/15) siihen liittyvine lakeineen tuli voimaan jo vuoden 2016 alusta. Muutoksen yhteydessä merenkulkijoiden eläkevakuutusmaksu laski muiden työntekijöiden maksun tasolle ja vastaavasti työnantajien maksu nousi. Aiemmin molemmat maksoivat Merimieseläkekassalle saman suuruisen eläkevakuutusmaksun.

Lainmuutoksen perusteella luovuttiin MEL:n muita työeläkelakeja paremmista karttumisprosentteista ja joustavaa eläkeikää alemmista eläkeikäjärjestelyistä liukuvasti siten, että vuoden 2024 jälkeen merimiesten eläketurva karttuu muiden yksityisten alojen tapaan. TyEL:a parempi eläketurva kustannetaan Merimieseläkekassan varoilla ja valtion osuudella.

Valtio osallistuu merimieseläkkeiden kustannuksiin maksamalla Merimieseläkekassalle osan kunkin vuoden MEL:n mukaisesta eläkemenosta. Valtio maksaa vuosittain ennakona sille arvioidun valtion osuuden määrän. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa merimieseläkelain 152 §:n 1 momentissa tarkoitetun valtion osuuden lopullisen määrän edelliseltä kalenterivuodelta. Maksetun ennakon ja samalle vuodelle vahvistetun valtion osuuden lopullisen määrän erotus otetaan huomioon osuuden vahvistamista seuraavan ennakoerän maksamisen yhteydessä. Vuodesta 2016 aina vuoteen 2020 saakka valtio maksaa Merimieseläkekassalle aiemman 33,3 prosentin sijaan 31 prosenttia MEL-eläkkeistä ja vuodesta 2021 lähtien 29 prosenttia.

Vuosien 2015–2017 maksuprosentit on esitetty liitteen taulukossa 3.

5 Kunta-alan JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Kevan jäsenyhteisöjen eläkejärjestelmän piirissä ansaittujen JuEL-eläkkeiden rahoitus perustuu Kevan jäsenyhteisöiltä vuosittain perittäviin maksuihin ja eläkevastuurahastoon sijoitustuottoineen. Maksuilla katetaan myös järjestelmän hallintokuluja. Vuonna 2017 eläkemeno ylitti ensimmäistä kertaa eläkemaksutulon. Rahastoiduilla maksuosuuksilla ei ole vastaavaa yhteyttä karttuviin eläkevastuusiin kuin TyEL:ssä eikä kuntaeläkkeiden rahoituksen kestolle tai tasolle ole asetettu yksityiskohtaisia tavoitteita. Rahastoon siirrettävä ja sieltä myöhemmin purettava määrä päätetään vuosittain.

TyEL:n mukaisten ja Kevan jäsenyhteisöjen palveluksessa olevien JuEL-eläkkeiden rahoitusperiaatteet ovat erilaisia. TyEL:ssä vastuuvelka ja sen kattaminen on määritelty aina yksilötasolla. KuEL:ssa vuonna 1988 aloitetun puskurirahaston kartuttamisen taustalla on pyrkimys pitää eläkemaksu tasaisempana suurten ikäluokkien ollessa eläkkeellä. Alun perin kuntaeläkkeiden rahoitus suunniteltiin jakojärjestelmän mukaan.

Eläkemaksut määräytyvät kunta-aloilla maksettujen palkkojen ja eläkemenojen perusteella. Sekä työnantajat että työntekijät maksavat *palkkaperusteista eläkemaksua*, jota maksetaan työntekijöiden ansioiden mukaan. Kaikilta työnantajilta peritään palkkaperusteista maksua sama prosenttimäärä ja se muodostaa pääosan eläkemaksusta. Maksua ei kohdeneta eläkelajeittain eikä se riipu työntekijöiden iästä. Työntekijöiden maksuprosentit ovat samat kuin TyEL:ssä. Maksuprosentit vuosilta 2015–2017 on esitetty liitteen taulukossa 3.

Osa kuntatyönantajista maksaa edellisen lisäksi *euromääräistä eläkemeno- ja varhaiseläkemenoperusteista maksua*. Eläkemenoperusteista maksua maksoivat vuonna 2017 vain työnantajat, joiden palveluksessa ennen vuotta 2005 olleille maksettiin eläkettä tarkasteluvuonna. Kunkin työnantajan maksuosuus riippui niistä vuoden aikana maksetuista eläkkeistä, jotka olivat karttuneet kyseisen työnantajan palveluksessa ennen vuotta 2005.

Varhaiseläkemenoperusteista maksuosaa työnantajat maksoivat vuosina 2015–2017 ensimmäistä kertaa alkaneista työkyvyttömyyseläkkeistä sekä kuntoutustuista syntyneiden eläkemenojen perusteella. Kevan valtuuskunta päättää varhaiseläkemenoperusteisen maksun määrän jokaiselle vuodelle erikseen. Maksu jaetaan jäsenyhteisöjen kesken varhaiseläkkeistä aiheutuvien menojen ja palkkasummien perusteella. Varhaiseläkemenoperusteinen eläkemaksu vastaa tasoltaan TyEL:n työkyvyttömyyseläkemaksua.

Kunta-aloilla käytetty malli poikkeaa TyEL:n maksuluokkamallista. Rahastoinnin sijaan Kevan malli pohjautuu työnantajan eläkemenoon 36 ensimmäisen kuukauden aikana. Mallissa ovat mukana myös kuntoutustuki ja työhön palaamiseen kannustava kuntoutumishyvitys. Osatyökyvyttömyyseläkkeistä ei aiheudu työnantajille varhaiseläkemenoperusteista maksua. Yhteisenä piirteenä on työnantajan palkkasumman perusteella määrittyvä omavastuuaste. Tarkat laskuperusteet on esitetty Eläketurvakeskuksen verkkosivujen säädöspalvelussa (<http://www.saadospalvelu.fi>).

Kevan jäsenyhteisöjen eläkemaksurakenne muuttuu vuonna 2019 (<https://www.keva.fi/>).

6 Valtion JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Valtion eläkkeet maksetaan kunkin vuoden talousarvioon varatuista määrärahoista. Valtiotyönantajat ja työntekijät maksavat muiden alojen tapaan työeläkemaksut niitä koskevan eläkelain mukaisista ansioista. Valtion eläketurvan toimeenpano on siirretty Kevaan, mutta eläkemaksut tilitetään Valtion Eläkerahastolle (VER), joka huolehtii maksujen rahastoinnista ja varojen sijoittamisesta, mutta se ei vastaa koko vuosittaisen eläkemenon rahoituksesta. Rahaston toiminnasta on säädetty valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1295/2006).

VER:sta siirretään vuosittain valtion talousarvioon varoja eläkemenojen katteeksi. Siirrettävä määrä on lain mukaan 40 prosenttia valtion eläkkeistä aiheutuvista menoista. Tällä hetkellä siirtosumma on korkeampi kuin vuosittainen eläkemaksutulo. Negatiivisen nettomaksutulon arvioidaan kasvavan edelleen lähivuosina.

Valtion JuEL:n mukainen eläketurva vastaa yksityisalojen ja kuntien eläketurvaa. Valtion eläkemenot ovat kasvaneet viime vuosina nopeasti. Kasvu jatkuu vielä jonkin aikaa, mutta alkaa vähitellen tasaantua 2020-luvulla. Samaan aikaan, kun valtion eläkekustannukset ovat nousseet, työntekijöiden lukumäärä ja kokonaispalkkasumma ovat alentuneet. Eläkemenojen kasvaneeseen rahoitustarpeeseen ovat vaikuttaneet keskeisesti valtion liikelaitosten yhtiöittämiset ja niiden siirrot yksityisen eläkejärjestelmän piiriin.

Niin sanotulla siirtymämaksulla eli yksityisen alan eläkelaitoksen valtiolle maksamalla suorituksella tuloutetaan valtiolle takaisin osa siirtyvästä henkilöstöstä aiheutuvista kustannuksista. Siirtyvän työntekijän eläke määräytyy valtion eläkkeitä koskevan lain mukaan yhtiöittämistä edeltävältä ajalta ja TyEL:n mukaan sitä seuraavalta ajalta. Siirtymämaksun piirissä oli 8 valtionyhtiötä vuonna 2017. Maksun suuruus oli 36,0 miljoonaa euroa ja sen perusteena oleva palkkasumma 251,1 miljoonaa euroa.

Valtion Eläkerahasto pyrkii kartuttamaan rahastoituja eläkevaroja niin kauan, että niiden määrä ylittää neljännekseen valtion eläkevastuusta. Eläkevastuu tarkoittaa vuoden loppuun karttuneiden eläkeoikeuksien pääoma-arvoa. Tarkasteluvuoden lopussa rahastointitavoitteesta oli saavutettu jo 84 prosenttia. Kun tavoite on täyttynyt, arviolta vuonna 2033, talousarvioon siirrettävästä määrästä päätetään uudelleen. Rahastointitavoitteen saavuttamiseen vaikuttavat eläkemaksut, sijoitustuotot, varojen siirto valtion talousarvioon sekä eläkevastuun kehitys.

VER ei kata eläkevastuitaan yksilökohtaisesti yksityisalojen palkansaajien tapaan, vaan se on puskurirahasto, jonka avulla tulevien eläkkeiden kustannuksia voidaan tasata sekä sijoitustuotoilla että rahastoa purkamalla. Varoja kerrytetään työnantajien ja työntekijöiden eläkemaksuilla sekä rahastolle saatavilla tuotoilla. Käytännössä eläkevastuu muuttuu vuosittain, koska työssä oleville karttuu eläkettä ja uusia eläkkeitä sekä alkaa että päättyy. VER perustettiin vuonna 1990 ja ensimmäiset vuodet toimintaa hoiti Valtiokonttori.

Valtion eläkemaksuprosentit ovat virasto-, laitos- tai yhteisökohtaisia. Valtiolla on vakuutettuina paitsi valtion työntekijöitä myös kunnan peruskouluissa tai lukioissa työskenteleviä sekä eräiden yksityisten työnantajien palveluksessa olevia. Yliopistojen henkilökunnasta valtion eläketurvan piirissä ovat ennen vuotta 1980 syntyneet ja TyEL:n piirissä sen jälkeen syntyneet. JuEL sisältää erillisenä osanaan sotilaseläkejärjestelmän, jonka perusteella määräytyy sotilashenkilöiden eläketurva.

Valtion eläkemaksua määrättäessä työnantajalla tarkoitetaan valtion virastoa tai laitosta, valtion liikelaitosta, kuntaa tai muuta yhteisöä tai laitosta, jonka henkilöstö kuuluu kokonaan tai osittain valtion eläkejärjestelmän piiriin. Työnantajia voidaan yhdistää tai pilkkoa eläkemaksua määrättäessä, jos se on perusteltua erityisistä syistä kuten viraston toimintojen kuulumisesta eri hallinnonaloille tai virastojen pienestä koosta johtuen. Työnantajan määrittely tarkistetaan vuosittain, kun vahvistetaan työnantajakohtaiset maksuprosentit.

Valtiotyönantajan eläkemaksu perustuu osittain tariffimaksuun ja osittain sen omiin eläketapauksiin. Työnantajien palkkasummat on jaettu kolmeen eri tariffiluokkaan, joista maksu määrätään eri luokkiin kuuluvien henkilöiden palkkasummalla painotettuna keskiarvona. Tariffiluokat ovat: yleisen tai henkilökohtaisen eläkeiän piirissä olevien tariffiluokka, alennettujen eroamis- ja eläkeikien tariffiluokka sekä sotilaseläkejärjestelmään kuuluvien tariffiluokka. Sotilaseläkkeiden maksuprosentti on ollut muita ammattiryhmiä korkeampi, koska kyseiset eläkkeet ovat karttuneet yleensä lyhyessä ajassa alempien eläkeikien takia. Maksuprosentit vuosilta 2015–2017 on esitetty liitteen taulukossa 3.

Työnantajan eläkemaksun suuruudesta päättää valtiovarainministeriö Kevan esityksestä. Työnantajan eläkemaksu vahvistetaan siten, että se yhdessä työntekijän eläkemaksun kanssa noudattaa täyden rahastoinnin periaatteita. Vuosittain on rahastoitava määrä, joka vastaa kyseisenä vuonna kertyvää uutta eläkeoikeutta. Tariffimaksukertoimet on määrättävä siten, että maksulla katetaan uudesta eläkeoikeudesta syntyvän eläkevastuun määrä.

Valtion eläkemaksussa on vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkeosat sekä hoitoku luosa, jolla katetaan Kevalle valtion eläketurvan toimeenpanosta aiheutuneet kustannukset. TyEL:stä poiketen valtiolla rahastoidaan vanhuuseläkkeiden lisäksi myös perhe-eläkemaksua ja indeksikorotukset. Työkyvyttömyyseläkkeistä niin sanotun tulevan ajan osuus rahastoidaan työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa. Työkyvyttömyyseläkemaksut määräyty-

vät nykyisin pienin poikkeuksin TyEL:n maksuluokkamallin tapaan. Kuntoutustuet rahoitetaan erikseen kuntoutustukimaksulla.

Suuret työnantajat jaetaan yhteentoista eri maksuluokkaan. Jokaiselle työnantajalle lasketaan niin sanottu riskisuhde, joka kuvaa työnantajan työkyvyttömyysriskiä valtiotyönantajien keskimääräiseen riskiin verrattuna. Työnantajan maksuluokka määräytyy kahden peräkkäisen vuoden toteutuneiden riskisuhteiden keskiarvoina. Maksuluokkamaksu lasketaan kertomalla työkyvyttömyyseläkkeen taulukkomaksu maksuluokkakertoimella. TyEL:stä poiketen maksuluokka 6 on perusluokka, jossa maksuluokkakerroin on 1.

Taulukko 3.

Valtion työkyvyttömyysriskimaksun maksuluokat vuonna 2017.

Maksuluokka	Riskisuhteen keskiarvo	Maksuluokkakerroin	Omavastuisten työnantajien keskimäär. työkyvyttömyysriskimaksu, % palkasta
11	vähintään 4,00	4,50	0,88
10	3,00–3,99	3,50	0,80
9	2,00–2,99	2,50	1,32
8	1,50–1,99	1,75	1,07
7	1,20–1,49	1,35	0,85
6	0,80–1,19	1,00	0,59
5	0,60–0,79	0,70	0,47
4	0,40–0,59	0,50	0,38
3	0,20–0,39	0,30	0,51
2	0,10–0,19	0,15	0,39
1	alle 0,10	0,05	0,54

Lähde: Keva.

Valtion eläkemaksurakenne uudistetaan vuonna 2019 valtion eläketurvan rahoituksesta annetun lain (67/2016) 2 §:n muutoksen (1061/2018) 10.12.2018 mukaan.

7 Evankelis-luterilaisen kirkon JuEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Kirkon eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän, Kirkon keskusrahaston tai kirkollisen yhdistyksen palveluksessa olevat. Eläketurvan toimeenpanosta huolehtii Keva. Eläkkeiden maksamiseen tarvittavien varojen siirtämisestä Kevalle säädettiin aiemmin kunnallisessa eläkelaisissa ja vuodesta 2017 alkaen Kevasta annetusta laissa määritellyissä valtioneuvoston asetuksissa.

Kirkon eläkejärjestelmän rahoitus perustuu työnantajien ja työntekijöiden maksamiin eläkemaksuihin, kirkollisveroon perustuvaan eläkerahastomaksuun sekä Kirkon eläkerahastoon sijoitustuottoineen. Eläkerahastoa hoidetaan erillään Kirkon keskusrahaston

muusta toiminnasta ja sen sijoitustoimintaa ohjaa kirkkohallitus ja sen alainen Kirkon eläkerahaston johtokunta. Sijoitustoimintaa valvoo Finanssivalvonta.

Eläkerahastolla pyritään turvaamaan kirkon työntekijöiden eläkkeiden maksaminen ja tasaamaan seurakuntien eläkemaksujen kehitystä tulevaisuudessa. Kirkon eläkerahasto toimii puskuriperiaatteella eikä sitä ole sidottu TyEL:n tapaan yksilökohtaisiin eläkevas-tuisiin. Kirkon työnantajat maksavat palkkaperusteista eläkemaksua ja lisäksi kirkollisve-roon perustuvaa eläkerahastomaksua, jolla on tarkoitus kasvattaa Kirkon eläkerahastoa toistaiseksi. Maksuprosentit vuosilta 2015–2017 on esitetty liitteen taulukossa 3.

8 YEL:n ja MYEL:n mukaisten eläkkeiden rahoitus

Yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkelakien mukaan karttuneiden eläkkeiden rahoitus perustuu jakojärjestelmään (vuotuiseen maksutuloon) ja valtion osuuksiin. Vuonna 2017 YEL-vakuuttamista hoidettiin työeläkevakuutusyhtiöissä ja kolmessa eläkekassassa. Nämä eläkelaitokset ovat yhdessä vastuussa YEL-eläkkeistä. MYEL-vakuuttamista hoitaa Maata-lousyrittäjien eläkelaitos. Lisäksi valtio maksaa sen osan edellä mainittujen lakien mukai-sesta eläkemenosta, johon vakuutusmaksut eivät riitä.

Yrittäjille ja maatalousyrittäjille vahvistettavat vakuutusmaksuprosentit ovat sidoksis-sa keskimääräiseen TyEL-maksuun. Yrittäjien työeläkevakuutusmaksuprosentti ja MYEL-perusprosentti vastaavat työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen keskimääräistä työ-eläkevakuutusmaksuprosenttia ilman 53–62-vuotiaiden korotettua maksuosuutta. YEL- ja MYEL-vakuutettujen maksuprosentteihin tehdään 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta yhtä monen prosenttiyksikön suuruinen korotus kuin 53-vuotiai-den työntekijöiden maksuihin.

Yrittäjätoiminnan aloittaneet saavat neljän ensimmäisen yrittäjävuoden ajan 22 pro-sentin alennuksen YEL-maksuistaan. Lisäksi yrittäjät voivat maksaa tietyin edellytyksin 10–100 prosentin suuruista lisämaksua tai pienentää maksua korkeintaan 20 prosentilla yrityksen taloudellisen tilanteen mukaan. Maksun jousto vaikuttaa vastaavasti eläkkeen karttumiseen. Jos yrittäjä jättää maksamatta vakuutusmaksujaan, ne vähennetään YEL-työtulosta eläkettä laskettaessa.

MYEL-vakuutusmaksu lasketaan vakuutetun henkilökohtaisesta MYEL-työtulosta. Mak-suprosentti riippuu iästä ja MYEL-työtulon määrästä. Maksu ei jousta YEL:n tapaan. Tutki-joina ja taiteilijoina toimivien apurahansaajien eläketurva on myös järjestetty maatalous-yrittäjien eläkelain mukaan. Apurahansaajien eläkejärjestelmä rahoitetaan vakuutettujen maksuilla, sijoitusten tuotoilla ja valtionosuudella. Työeläkevakuutusmaksun määräyty-misperusteet ovat laissa (MYEL 22 §). Maksuprosentti on sidottu TyEL-maksuun, mutta maatalousyrittäjät ja apurahansaajat saavat maksustaan laissa määrätyn alennuksen. So-siaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä työelä-kevakuutusmaksun tarkemmat laskentaperusteet.

Yrittäjien, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien maksuprosentit vuosilta 2015–2017 on esitetty liitteen taulukossa 3.

9 Työeläkevarat ja sijoitustoiminta

Työeläkevarat on sijoitettu eri omaisuuslajeihin ja ne on hajautettu sekä kotimaahan että ulkomaille. Sijoitustoiminnalla turvataan työeläkkeiden maksamista. Varojen tuotot vaikuttavat työeläkevarojen kehitykseen ja työeläkemaksujen tasoon. Maksujen kannalta on sitä parempi, mitä enemmän eläkevarat tuottavat, koska tällöin selvittää pienemmillä eläkemaksuilla. Yksityisalojen työeläkelaitoksilla on oltava sijoitusomaisuutta kunkin eläkelaitoksen vastuuvelan kattamiseen tarvittava määrä tiettyine puskurirahastoineen. Julkisilla aloilla työeläkevarat eivät ole vastuuvelan katteena, vaan rahastoihin kerätyillä varoilla pyritään vakauttamaan työeläkemaksujen tasoa tulevina vuosina.

Eläkelaitosten on sijoitettava työeläkevarat tuottavasti ja turvaavasti. TyEL-eläkelaitosten ja Merimieseläkekassan vastuuvelan katteena olevien varojen sijoittamista koskevat säädökset edellyttävät, että sijoitukset tulee hajauttaa monipuolisesti. Lisäksi sijoitustoimintaa säädellään vakavaraisuusmekanismilla, johon kuuluu muun muassa vakavaraisuuteen perustuvia valvontarajoja. Vakavaraisuusvaatimuksia käsitellään tarkemmin kohdassa 9.1. Julkisella puolella ei ole vastaavia säädöksiä, joten sijoitustoiminnassa on vähemmän rajoitteita kuin yksityisaloilla ja sijoitusriskit voivat olla suurempia.

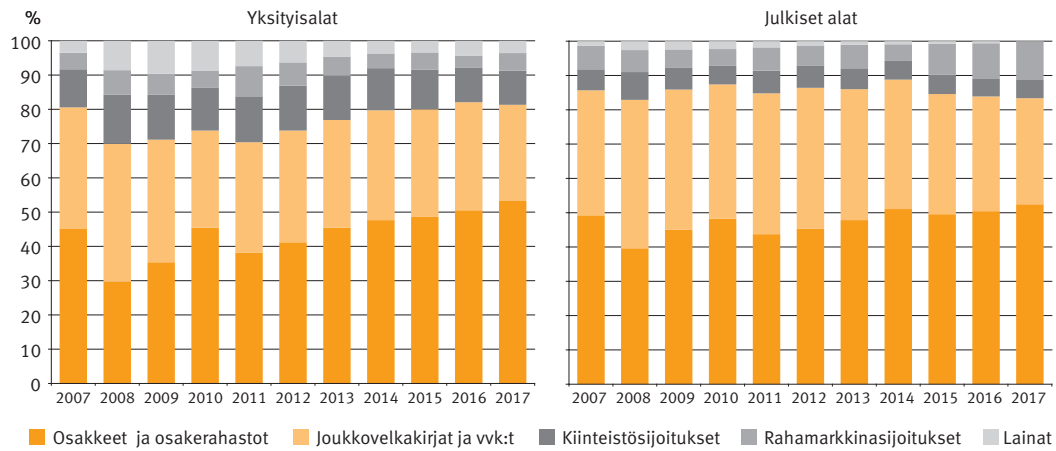
Työeläkelaitoksen hallitus vastaa viime kädessä varojen sijoittamisesta. Eläkelaitoksen on tehtävä vuosittain sijoitussuunnitelma, jossa määritellään sijoitustoiminnan yleiset periaatteet sekä yksityiskohtaisemmat tavoitteet, rajoitteet ja toimintamallit. Aktuaarin tehtävänä on antaa hallitukselle lausunto sijoitussuunnitelmasta, johon sisältyvät arviot muun muassa vastuuvelan määrästä, kestosta ja tuottovaatimuksesta sekä olennaisista riskeistä ja likviditeettivaatimuksista. Finanssivalvonta valvoo kaikkien työeläkelaitosten sijoitustoimintaa.

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkevarojen sijoitusrakenteet ovat nykyisin karkealla tasolla melko saman tyyppisiä, mutta vakavaraisuusvaatimukset ja riskitasojen erot näkyvät sijoituskohteiden valinnassa. Onnistunut sijoitustoiminta ja rahastointi edellyttävät sijoittajalta hyvää riskienhallintaa. Varat on myös osattava hajauttaa sekä alueellisesti että eri omaisuuslajeihin. Sijoituskohteita ovat osakkeet, joukkovelkakirjat, kiinteistöt, rahamarkkinavälineet ja esimerkiksi hedge-rahastot. Kuvioissa 3 ja 4 on esitetty aikasarjat yksityisten ja julkisten alojen työeläkesijoituksista sijoituslajeittain ja alueittain vuosilta 2007–2017.

Työeläkesijoituksia tehtiin pitkään pääasiassa kotimaisiin kohteisiin ja euroalueelle. Sijoitukset kohdistuivat myös nykyistä enemmän korko- ja kiinteistösjoiituksiin. Tänä päivänä sijoitusten painopiste on siirtynyt osakesijoituksiin ja euroalueen ulkopuolelle myös yksityisellä puolella. Suomeen tehdyt sijoitukset ovat edelleen yksityisalojen työeläkelaitoksilla julkisaloja yleisempiä. Euroalueen ulkopuolisten sijoitusten osuus vaihtelee eläkelaitostyypeittäin. Eläkekassojen ja -säätiöiden varoista niissä oli tarkasteluvuoden loppussa huomattavasti alle puolet, eläkevakuutusyhtiöillä ja julkisaloiden eläkevakuuttajilla selvästi yli puolet.

Kuvio 3.

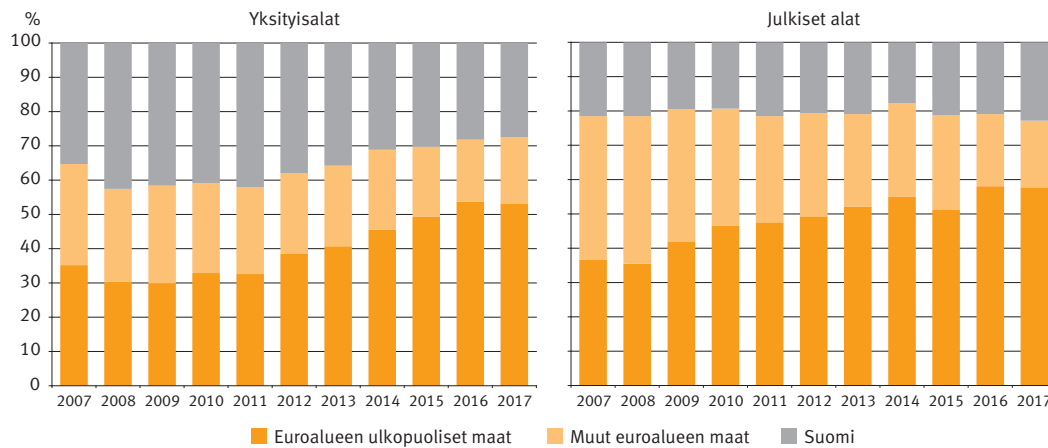
Työeläkesijoitukset sijoituslajeittain vuosina 2007–2017.

Lähde: Tela (www.tela.fi).

Kuvio 4.

Työeläkesijoitukset alueittain vuosina 2007–2017.

Lähde: Tela (www.tela.fi).

Työeläkevarojen sijoitustoiminnassa keskitytään pitkän aikavälin tuottotavoitteisiin. Yksittäisten vuosien tuotot voivat vaihdella huomattavasti ja esimerkiksi osakesijoituksissa heilahdella laidasta laitaan. Tarkasteluvuodelta laskettu, kaikkien sijoituslajien keskimääräinen nimellinen tuotto (7,4 %) oli korkeampi kuin viiden viimeisen vuoden ja myös pidemmän ajanjakson eli vuosien 1998–2017 välinen vastaava tuotto (5,8 %). Eri sijoituslajien väliset tuotto-odotukset vaihtelevat huomattavasti niiden sisältämän riskin mukaan. Työeläkelaitosten osakesijoituksista on saatu parhaat vuosikohtaiset ja pitkän aikavälin tuotot. Kiinteistösijoitukset ovat olleet tasaisen varmoja kohteita, samoin korkosijoitukset joitain poikkeuksellisia vuosia lukuun ottamatta.

Sijoitustuotot vaihtelevat hieman myös eläkeyhteisöryhmittäin. Kevaa ja Valtion Eläkerahastoa eivät sido yksityisalojen toimijoille säädetyt vakavaraisuusvaatimukset, joten nii-

den saamat kokonaistuotot ovat olleet jonkin verran työeläkeyhtiöitä korkeampia. Julkisalajien eläkelaitosten sijoitusjakaumat ovat painottuneet enemmän osakkeisiin, mutta esimerkiksi hedge-rahastojen osuus on eläkevakuutusyhtiöillä selvästi julkisaloja korkeampi. Yksityisalajien eläkevakuuttajien riskinkantokyvyn, varojen ja vakavaraisuuden on oltava jatkuvasti niin hyvällä tasolla, että ne pystyvät kantamaan kauas tulevaisuuteen yltyvät vastuunsa rahastoiduista eläkkeistä. Liitteen taulukoissa 13 ja 14 on esitetty sijoitus- tuotto prosentteja eläkelaitostyypeittäin.

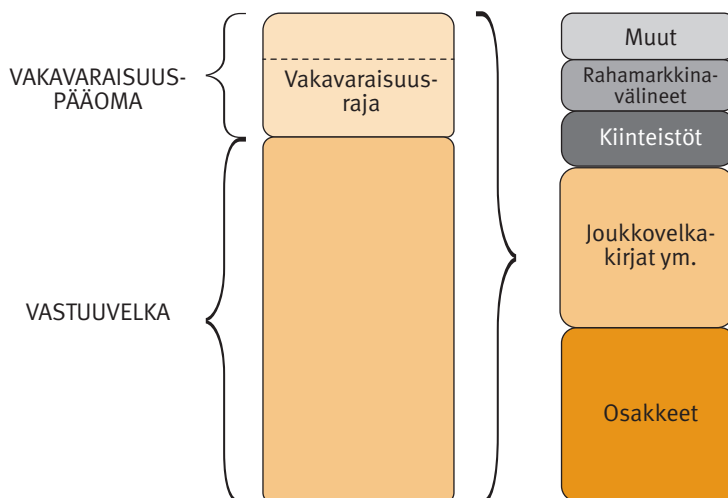
9.1 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuus ja siihen liittyvät säännökset

Vakavaraisuus edellyttää, että työeläkelaitoksella on riittävästi riskinkantokykyä. Toisin sanoen eläkelaitoksen sijoitusomaisuudella pitää pystyä kattamaan tulevia velvoitteita koskeva vastuuelka ja siihen liittyvät puskurirahastot (kuvio 5). Vastuuelka eri osineen määritellään eläkelaitoksen laskuperusteissa. Vakavaraisuuslaskennassa osittamaton lisävakuutusvastuu lasketaan osaksi vakavaraisuuspääomaa, jolla eläkelaitokset varautuvat vakuutus- ja sijoitusriskeihin.

Vakavaraisuusmekanismia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä uudistettiin kolmessa erässä vuodesta 2011 alkaen. Viimeiseen vaiheeseen liittyvät lait tulivat voimaan vuoden 2017 alusta. Nyt vakavaraisuuslaskennassa otetaan entistä tarkemmin ja kattavammin huomioon kaikki olennaiset ja todelliset sijoitustoiminnan riskit sekä vakuutusriskit. Esimerkiksi eläkelaitoksen vakavaraisuusrajaa laskettaessa on tunnistettava yksittäisiin sijoituksiin liittyvät riskit, koska samaan sijoitukseen voi kohdistua useita eri riskejä. Ne luokitellaan vakavaraisuussäännöksissä, joissa riskiluokkia on kaikkiaan 18. Riskiarvojen summaa kutsutaan vakavaraisuusrajaksi. Sen tulee kattaa noin 97 prosentin todennäköisyydellä seuraavan vuoden aikana mahdollisesti toteutuvat eläkelaitoksen riskit.

Kuvio 5.

Eläkelaitoksen vakavaraisuusraja, vastuuelka ja sijoitusomaisuus.

TyEL- ja MEL-eläkelaitosten vakavaraisuutta ja vakavaraisuusäännösten noudattamista valvoo Finanssivalvonta. Vakavarainen eläkelaitos voi ottaa enemmän riskejä kuin vähemmän vakavarainen. Jos eläkelaitoksen vakavaraisuuspääoma ei ylitä vakavaraisuusrajaa, sen toimintaa rajoitetaan aluksi siten, ettei se voi jakaa asiakashyvityksiä. Jos vakavaraisuuspääoma putoaa tiettyyn vähimmäismäärään tai sen alapuolelle, eläkelaitoksen on toimitettava talouttaan koskevat tervehdyttämis- ja rahoitussuunnitelmat Finanssivalvonnalle.

Vakavaraisuusrajaa koskevat säännökset ovat yhteisiä kaikille yksityisalojen työeläkelaitoksille, mutta vakavaraisuusraja johdettavat toimintaperiaatteet poikkeavat jonkin verran eläkelaitostyyppin mukaan. Nämä periaatteet on määritelty työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa, eläkesäätiölaissa ja vakuutuskassalaissa. Lisäksi TyEL-eläkelaitoksilla on yhteisvastuu eläkelaitoksen mahdollisessa konkurssitilanteessa. Käytännössä se tarkoittaa kyseisen eläkelaitoksen varojen ja vastuiden jakamista muiden TyEL-laitosten kesken ja sijoitustappioiden täyttämistä yhteisesti.

Vakavaraisuusaste on tunnusluku, joka lasketaan kunkin eläkelaitoksen eläkevarojen suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettyyn vastuuvelkaan. Tämä prosenttiosuus vaihtelee eri eläkelaitoksilla. Ennen vuotta 2017 vakavaraisuusaste laskettiin vakavaraisuuspääoman suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettyyn vastuuvelkaan. Liitteen taulukossa 10 on esitetty eläkelaitosten keskimääräiset vakavaraisuusasteet vuosilta 2015–2017.

9.2 TyEL- ja MEL-eläkelaitosten rahastonsiirtovelvoite ja siihen liittyvät kertoimet

TyEL- ja MEL-vakuuttajia koskeva rahastonsiirtovelvoite kuvaa eläkelaitosten sijoituksille asetettua tuottovaatimusta. Se määräytyy edellä mainittujen eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden ja toteutuneiden osaketuottojen mukaan. Velvoite perustuu rahoitusteknisiin kertoiimiin, joita ovat täydennyskerroin, osaketuottokerroin ja kolmen prosentin rahastokorko.

Eläkelaitosten on täydennettävä vastuuvelkaansa rahastonsiirtovelvoitteen mukaisilla erillä vuosittain. Jos eläkelaitosten sijoitukset tuottavat yli rahastonsiirtovelvoitteen, kyseinen erotus siirtyy eläkelaitosten vakavaraisuuspääomiin kasvattamaan vakavaraisuutta ja tulevaa rahastonsiirtovelvoitetta. Jos taas sijoitukset tuottavat alle rahastonsiirtovelvoitteen, mekanismi toimii käänteisesti eli varoja siirtyy vakavaraisuuspääomista eläkevastuusiin.

Eläketurvakeskus laskee täydennyskertoimen vertailuarvon ja perustekorona, jota käytetään tasausjärjestelmän tekniikassa. Työeläkelaitokset käsittelevät kertoimien arvot ja ne vahvistetaan sosiaali- ja terveystieteissä työeläkelaitosten hakemuksesta. Eläketurvakeskus laskee perustekorona kaksi kertaa vuodessa ja täydennyskertoimen neljännesvuosittain eläkelaitosten ilmoittamien vakavaraisuustietojen pohjalta. Perustekorot vuosilta 2015–2017 on esitetty liitteen taulukossa 11. Aikasarjat eri kertoiimista on koottu Työeläkelakipalveluun (<https://www.tyoelakelakipalvelu.fi>).

Osaketuottokerroin lasketaan Eläketurvakeskuksessa eläkelaitosten ilmoittamien toteutuneiden osaketuottotietojen perusteella. Kerroin lasketaan neljännesvuosittain ja koko kalenterivuoden osaketuottokerroin määräytyy seuraavan vuoden alussa eri kvartaalien

keskimääräisistä osaketuotoista. Eläketurvakeskuksen verkkosivuilla (<http://www.etk.fi>) kerrotaan tarkemmin osaketuottokertoimen määräytymisestä ja Työeläkelakipalvelussa on aikasarja eri vuosien ja vuosineljännesten kertoimista.

10 Tilastolähteet ja luokitukset

Tässä raportissa esitetyt tilastot pohjautuvat pääasiassa eläkelaitosten toimintakertomuksiin ja tilinpäätöksiin sekä Eläketurvakeskuksen kustannustenjako- ja rekisteritietoihin. Eläkelaitosten sijoitustoimintaa koskevat tiedot on koottu pääasiassa Työeläkevakuuttajat TELA:n julkaisemista tietolähteistä.

Eläkelaitosten tilinpäätökset valmistuvat tilinpäätösvootta seuraavana keväänä ja kustannustenjako puolestaan tehdään tilinpäätösvootta seuraavana syksynä. Nämä tiedot poikkeavat hieman toisistaan, koska kustannustenjaossa käytetään tarkistettuja vastuutietoja, mutta tilinpäätöksissä osa vastuutiedoista perustuu eläkelaitosten arvioihin. Esimerkiksi vastaisten vastuiden laskennassa tarvittavat ansiotiedot eivät aina ole lopullisia tilinpäätöshetkellä, vaan ne tarkentuvat vasta myöhemmin keväällä työnantajien vuosi-ilmoitusten yhteydessä. Lisäksi tilinpäätöksissä on ilmoitettu eläkelaitosten vuoden aikana maksamat eläkkeet, joten esimerkiksi YEL-eläkelaitosten maksamissa eläkkeissä on yleensä mukana TyEL/TEL-, LEL-, TaEL- ja MEL-vapaakirjoja ja mahdollisesti myös julkisella puolella ansaittuja eläkeosia YEL-eläkkeiden lisäksi. Kustannustenjaossa eläkkeitä tarkastellaan eläkelaitos- ja lakikohtaisesti.

Julkisten alojen työeläkelaitokset maksavat myös yksityisten alojen eläkkeitä viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaan ja päinvastoin. Nämä niin sanotut Vilma-eläkkeet käsitellään Eläketurvakeskuksen kustannustenjakoselvittelyn yhteydessä. Vuonna 2017 yksityisten alojen työeläkelaitokset maksoivat julkisten alojen eläkkeitä yhteensä 587 miljoonaa euroa ja julkisten alojen eläkelaitokset maksoivat yksityisalojen eläkkeitä 736 miljoonaa euroa.

Liitteen taulukossa 7 on esitetty työeläkelaitosten maksamat eläkkeet ja taulukkoon 8 on koottu eri eläkelakien mukaan karttuneet lakikohtaiset eläkeosat (eläkemeno). Raportissa esitetyt eläkemenotiedot perustuvat sekä Eläketurvakeskuksen rekistereistä saatuihin lukuihin, että eläkelaitosten kustannustenjakoa varten Eläketurvakeskukselle ilmoitamiin tietoihin.

Liitteen taulukossa 1 on esitetty työeläkejärjestelmässä liikkuneiden rahavirtojen täsmäytys summatasolla ja lakikohtaisesti lähtien tilastovuoden alun varoista ja päätyn vuoden lopun varoihin. Vuoden aikana maksetut vakuutusmaksut, eläkkeet ja niihin liittyvät korvaukset sekä sijoitustuotot on laskettu eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista. Taulukon luvut on koottu Eläketurvakeskuksen verkkosivuilla sijaitsevasta tilastotietokannasta (<http://tilastot.etk.fi/>).

Liitetaulukot

Taulukko 1.1.

Työeläkejärjestelmän rahavirrat vuonna 2017, miljoonaa euroa.

Eläkevarat 1.1.2017	190 219,1
Työeläkemaksut	21 294,3
TVR-maksu	760,0
Valtion osuudet	3 649,2
Sijoitustuotot	13 903,8
Verot	-26,7
Muu	68,2
Yhteensä	39 648,8
Maksetut korvaukset	-27 023,0
Kokonaisliikekulut	-505,5
Yhteensä	-27 528,5
Eläkevarat 31.12.2017	202 339,4

Taulukko 1.2.

Lakikohtaiset rahavirrat vuosina 2016 ja 2017, miljoonaa euroa.

2016	TyEL	MEL	Kunta-ala	Valtio	Kirkko	Kela	SP	YEL	MYEL	Yhteensä
Eläkevarat 1.1.	114 010,6	1 015,9	44 948,8	17 853,3	1 310,3	824,4	615,3	130,6	96,4	180 805,6
Vakuutusmaksut	13 045,8	58,8	4 965,9	1 463,4	191,7	60,9	10,0	1 065,3	182,2	21 044,0
TVR-maksu	605,8	3,3	185,2	10,1	6,0	2,5	0,4	.	.	813,3
Siirrot	-42,5	0,0	.	42,5	0,0
Valtion osuus	.	56,6	.	2 685,4	.	.	.	129,7	638,2	3 509,9
Maksetut korvaukset	-14 428,6	-128,7	-4 748,6	-4 467,2	-193,9	-98,2	-27,2	-1 133,9	-796,1	-26 022,4
Kokonaisliikekulut	-345,9	-4,4	-50,7	-18,1	-3,6	-0,7	-1,0	-67,2	-16,9	-508,5
Verot	-26,6	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	.	0,0	-26,6
Sijoitustuotto	5 814,9	67,7	3 334,0	1 189,5	103,6	78,5	15,8	.	3,7	10 607,7
Muu	25,6	-0,4	0,1	8,1	9,4	-47,2	-0,4	0,0	0,9	-3,9
Eläkevarat 31.12.	118 659,1	1 068,8	48 634,7	18 767,0	1 423,5	820,2	612,9	124,5	108,4	190 219,1
2017	TyEL	MEL	Kunta-ala	Valtio	Kirkko	Kela	SP	YEL	MYEL	Yhteensä
Eläkevarat 1.1.	118 659,1	1 068,8	48 634,7	18 767,0	1 423,5	820,2	612,9	124,5	108,4	190 219,1
Vakuutusmaksut	13 530,5	56,8	4 793,3	1 391,8	188,9	67,2	10,0	1 075,9	179,9	21 294,3
TVR-maksu	564,7	3,2	170,6	13,4	5,2	2,6	0,3	.	.	760,0
Siirrot	-39,0	.	.	39,0	0,0
Valtion osuus	.	57,5	.	2 741,1	.	.	.	192,8	657,8	3 649,2
Maksetut korvaukset	-14 961,2	-136,9	-5 000,8	-4 568,5	-200,9	-101,6	-27,4	-1 211,7	-814,0	-27 023,0
Kokonaisliikekulut	-346,8	-4,3	-51,9	-17,5	-3,4	-0,6	-0,5	-63,0	-17,5	-505,5
Verot	-26,7	-26,7
Sijoitustuotto	8 706,7	84,9	3 715,4	1 220,9	127,1	33,5	9,4	.	5,9	13 903,8
Muu	65,1	0,8	0,2	-1,0	1,9	1,2	-0,4	.	0,5	68,2
Eläkevarat 31.12.	126 152,4	1 130,8	52 261,4	19 586,2	1 542,3	822,5	604,3	118,5	121,0	202 339,4

TVR-maksu on Työttömyysvakuutusrahaston TyEL 182 §:n perusteella eläkelaitoksille hyvittävä maksu.

Taulukot on koottu pääasiassa eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista siten, että vuoden alun eläkevaroihin on lisätty/vähennetty vuoden aikana tapahtuneet suoritukset kuten kerätyt vakuutusmaksut ja saadut sijoitustuotot sekä maksetut korvaukset. Tämän laskennan tuloksena on päästy vuoden lopun varoihin.

Taulukon kohta "Siirrot" sisältää valtion ja TyEL:n mukaiseen vakuuttamiseen liittyvät siirtymämaksut.

"Verot" ovat eläkelaitosten tuloslaskelmiin sisältyvät tilikauden ja aikaisempien tilikausien suoriteperusteiset välittömät verot. Eri tilastolähteiden käytöstä aiheutuvat erot on koottu taulukon kohtaan "Muu".

Taulukko ei sisällä ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläkekeitä koskevia tietoja. Taulukko sisältää Suomen Pankin (SP) tiedot.

Lähde: www.etk.fi > Tilastotietokanta > Työeläkkeiden rahoitus ja kustannustenjako > Rahavirta.

Taulukko 1.3.

TyEL-rahavirrat jaoteltuina rahoitustekniikan mukaisiin osiin vuonna 2017, miljoonaa euroa.

	Vanhuus	Työ- kyvyttö- myys	Tasaus	Osake- tuotto- sidonnai- suus	Lisä- eläke- turva	Hyvi- tykset	Tasoi- tus- määrä	Vaka- varaisuus- pääoma	Erotus	Yhteensä
Eläkevarat 1.1.	73 051,1	4 926,7	11 784,5	906,7	994,7	304,0	372,1	26 319,3	-	118 659,1
Vakuutusmaksut	1 962,4	503,4	11 065,7	..	0,0	-304,9	..	429,3	-125,4	13 530,5
TVR-maksu	549,0	15,7	564,7
Siirrot	3 898,1	..	-3 527,8	..	-76,7	381,3	-333,1	-377,8	-3,0	-39,0
Valtion osuus	0,0	0,0	0,0
Maksetut eläkkeet	-2 361,6	-689,0	-11 910,9	0,0	0,3	-14 961,2
Kokonaisliikekulut	..	-35,1	-0,8	-310,9	0,0	-346,8
Verot	-26,7	0,0	-26,7
Sijoitustuotto	2 185,7	144,5	1 639,6	1 252,3	47,7	0,9	..	3 436,0	0,0	8 706,7
Muu	-18,9	-57,9	0,0	0,0	0,0	0,2	-18,1	47,4	112,4	65,1
Eläkevarat 31.12.	78 716,8	4 792,6	9 600,1	2 159,0	964,9	381,5	20,9	29 516,6	0,0	126 152,4

Taulukon rahavirrat on jaettu eläkkeiden rahoitustekniikan mukaisiin osiin. Luvut on kerätty pääasiassa Eläketurvakeskuksen kustannustenjakotiedoista.

Kohta "Eläkevarat yhteensä" vastaa taulukon 1.2 TyEL-saraketta.

Sarake "Erotus" tasaa rahoitustekniikan mukaiset määrät tilinpäätöslukujen kanssa.

Tilinpäätökset tehdään vuodenvaihteen arviolukujen pohjalta ja kustannustenjako seuraavan vuoden syksyn lopullisista luvuista.

Taulukko 2.

Keskimääräisen perustariffin mukaisen TyEL-vakuutusmaksun osat vuosina 2015–2017.

Maksukomponentit, % palkoista	2015	2016	2017
Vanhuuseläkeosa	2,9	2,9	3,5
Työkyvyttömyyseläkeosa	0,8	0,9	0,9
Tasausosa	19,9	20,2	19,7
Muut osat ¹	0,9	0,9	0,8
Arvioitu hyvitys	-0,5	-0,5	-0,5
Tilapäinen alennus ²	0,0	-0,4	0,0
<i>Keskimääräinen vakuutusmaksu</i>	<i>24,0</i>	<i>24,0</i>	<i>24,4</i>

¹ Sisältää maksutappio- ja hoitokustannusosan sekä lakisääteisten maksujen osan.

² Työkyvyttömyyseläkemaksuista kertyneen ylijäämän palautus.

Taulukko 3.

Vakuutusmaksuprosentit vuosina 2015–2017.

Yksityisalojen palkansaaajien vakuutusmaksuprosentit.

Vuosi	TyEL	Työnantajan osuus, %	Työntekijän osuus, %		
			Yhteensä	Perusmaksu	Korotettu maksu
2015	24,0	18,0	6,0	5,7	7,2
2016	24,0	18,0	6,0	5,7	7,2
2017	24,4	17,95	6,45	6,15	7,65

Vuosi	MEL	Työnantajan osuus, %	Työntekijän osuus, %		
			Yhteensä	Perusmaksu	Korotettu maksu
2015	22,8	11,4	11,4	11,4	11,4
2016	22,8	16,7	6,1	5,7	7,2
2017	22,0	15,4	6,6	6,15	7,65

Lähde: <https://www.tyoelakelakipalvelu.fi> (10.12.2018).

Julkisten alojen keskimääräiset eläkemaksuprosentit.

Vuosi	JuEL kunta-ala	Työnantajan osuus, %				Työntekijän osuus, %		
		Yhteensä	Palkka-perusteinen	Varhais-eläkemenoperusteinen	Eläkemenoperusteinen	Yht.	Perusmaksu	Korotettu maksu
2015	29,8	23,6	17,2	0,8	5,62	6,2	5,7	7,2
2016	29,4	23,2	17,1	0,9	5,21	6,2	5,7	7,2
2017	28,5	21,9	17,1	0,9	3,94	6,6	6,15	7,65

Eläkemenoperusteinen maksuosaa vain työnantajilla, joilla on maksussa ennen vuotta 2005 jäsenyhteisöjen piirissä karttuneita eläkkeitä.

Vuosi	JuEL valtio	Työnantajan osuus, %				Työntekijän osuus, %		
		Yhteensä	Yleinen tariffi	Alemmat eläkeiät -tariffi	Sotilas-eläkkeiden tariffi	Yht.	Perusmaksu	Korotettu maksu
2015	26,4	20,1	18,67	26,58	27,15	6,26	5,7	7,2
2016	24,1	17,8	16,16	23,81	27,86	6,28	5,7	7,2
2017	23,6	17,0	15,56	20,81	27,33	6,67	6,15	7,65

Yleinen tariffi: valtion eläkejärjestelmän yleisen tai henkilökohtaisen 63–65 vuoden eläkeiän piirissä olevat.

Alemmat eläkeiät -tariffi: alemman 55, 58 tai 60 vuoden eläkeiän valinneet sekä ne, joiden eroamisikä on alle 63 vuotta (muut kuin sotilaseläkejärjestelmään kuuluvat).

Sotilaseläkkeiden tariffi: sotilaseläkejärjestelmään kuuluvat.

Eläkemaksu on laskettu eri tariffiluokkiin kuuluvien henkilöiden palkkasummalla painotettuna keskiarvona.

Työnantajan maksu yhteensä sisältää tariffimaksujen lisäksi työkyvyttömyysriskimaksun.

Vuonna 2017 keskimääräinen valtion työnantajan eläkemaksu oli 16,97 prosenttia palkoista. Maksua alennettiin 1,15 prosenttiyksikköä (1,12 prosenttiyksikköä vuonna 2016) vuosien 2013–2015 eläkemaksujen laskennassa havaitun virheen oikaisun takia. Oikaisua jatketaan edelleen vuonna 2018.

Lähde: Keva.

Vuosi	JuEL kirkko	Työnantajan osuus, %	Työntekijän osuus, %		
			Yhteensä	Perusmaksu	Korotettu maksu
2015	34,3	28,0	6,3	5,7	7,2
2016	30,5	24,2	6,3	5,7	7,2
2017	30,7	24,0	6,7	6,15	7,65

Lisäksi eläkerahastomaksu, joka oli 1,2 prosenttia kirkollisverosta vuonna 2015 ja 4,0 prosenttia vuosina 2016 ja 2017.

Yrittäjien vakuutusmaksuprosentit.

Vuosi	YEL	Vahvistettu maksu, %	
		Perusmaksu	Korotettu maksu
2015	22,6	23,7	25,2
2016	22,6	23,6	25,1
2017	23,1	24,1	25,6

Aloittavan yrittäjän YEL-maksualennus on 22 prosenttia.

YEL-työtuloissa on vuosittain vahvistettavat ala- ja ylärajat.

Vuosi	YEL-työtulon rajat, €/v
2015	7 502,14–170 375,00
2016	7 557,18–171 625,00
2017	7 645,25–173 625,00

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuprosentit.

Vuosi	MYEL		Vahvistettu maksu, %		Alin maksu, %		Ylin maksu, %	
	Maatalousyrittäjät	Apurahansaajat	Perusmaksu	Korotettu maksu	Perusmaksu	Korotettu maksu	Perusmaksu	Korotettu maksu
2015	13,7	13,4	23,7	25,2	12,8	13,6	23,7	25,2
2016	13,6	13,4	23,6	25,1	12,7	13,6	23,6	25,1
2017	13,9	13,4	24,1	25,6	13,0	13,8	24,1	25,6

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien maksuprosentteihin vaikuttavat vakuutetun iän lisäksi hänen henkilökohtaisen MYEL-työtulonsa suuruus.

Vuosi	Liukuva maksuprosentti työtulovälillä
2015	26 281,69–41 299,87
2016	26 474,52–41 602,87
2017	26 783,03–42 087,69

Taulukko 4.

Palkat ja työtulot vuosina 2015–2017, miljoonaa euroa.

	TyEL	MEL	JuEL kunta-ala	JuEL valtio	JuEL kirkko	Muut ¹	YEL	MYEL	Yhteensä
2015	53 086	260	16 820	6 168	509	328	4 782	1 378	83 330
2016	54 225	258	16 888	6 041	508	326	4 709	1 349	84 304
2017	56 048	259	16 844	5 854	498	356	4 645	1 304	85 808

¹ Suomen Pankin, Kelan toimihenkilöiden, ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen työntekijöiden ja viranhaltijoiden palkat.

Tiedot perustuvat eläkelaitosten Eläketurvakeskukselle kustannustenjakoa varten ilmoittamiin tietoihin. MEL:n tiedot perustuvat Merimieseläkekassan tilinpäätöksiin.

Taulukko 5.

Työeläkemaksutulo eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaan vuosina 2015–2017, miljoonaa euroa.

	TyEL ¹	MEL ²	Yhteensä	TVR ³	MEL valtionosuus	Kaikki
2015	12 623	59	12 682	733	60	13 475
2016	13 003	59	13 062	609	57	13 728
2017	13 492	57	13 548	568	58	14 174

¹ Sisältää siirtymämaksun.

² Ilman valtion osuutta eläkemenosta.

³ Eläkelaitoksille maksetut työttömyysvakuutusrahaston maksun erät.

	JuEL kunta-ala	JuEL valtio ¹	Valtion talousarviosta ²	JuEL kirkko	Muut ³	Yhteensä	TVR ⁴	Kaikki
2015	5 013	1 673	2 143	186	58	9 073	242	9 315
2016	4 966	1 506	2 685	192	71	9 420	204	9 624
2017	4 793	1 431	2 741	189	77	9 231	192	9 423

¹ Sisältää siirtymämaksun.

² Valtion talousarviosta rahoitettava eläkemenon nettoerä.

³ Sisältää Suomen Pankin ja Kelan toimihenkilöiden eläkkeisiin liittyvät maksutulot.

⁴ Eläkelaitoksille maksetut työttömyysvakuutusrahaston maksun erät.

	YEL	MYEL	YEL ja MYEL yhteensä	Valtion osuus ¹		Kaikki
				YEL	MYEL	
2015	1 083	188	1 271	83	620	1 973
2016	1 065	182	1 248	143	638	2 029
2017	1 076	180	1 256	190	658	2 104

¹ Tilivuonna maksetut valtion osuudet.

Taulukko 6.

Kokonaisliikekulut ja ETK:n kustannusosuudet vuosina 2015–2017, miljoonaa euroa.

	TyEL liikekulut	ETK	Yhteensä	MEL liikekulut	ETK	Yhteensä
2015	321,9	29,4	351,3	4,7	0,1	4,8
2016	317,4	28,5	345,9	4,3	0,1	4,4
2017	318,5	28,3	346,8	4,2	0,1	4,3

	JuEL kunta-ala liikekulut			JuEL valtio liikekulut			JuEL kirkko liikekulut		
	JuEL	ETK	Yhteensä	JuEL	ETK	Yhteensä	JuEL	ETK	Yhteensä
2015	47,5	5,1	52,6	19,3	1,9	21,2	4,7	0,2	4,9
2016	45,9	4,8	50,7	16,4	1,7	18,1	3,5	0,1	3,6
2017	47,4	4,5	51,9	16,0	1,6	17,6	3,3	0,1	3,4

	YEL teoreettiset hoitokulut	ETK	Yhteensä	MYEL liikekulut	ETK	Yhteensä
2015	64,6	2,5	67,1	16,1	0,6	16,7
2016	64,4	2,8	67,2	16,4	0,5	16,9
2017	60,8	2,2	63,0	17,0	0,5	17,5

Liikekulut sisältävät korvaustoiminnan hoitokulut ja liikekulut ilman ETK:n kustannuksia. TyEL:n mukaiset liikekulut on laskettu vähentämällä eläkelaitosten tilinpäätöstietojen mukaisista liikekuluista YEL-laskuperusteiden mukaiset teoreettiset hoitokulut. MYEL-luvut sisältävät pelkät MYEL-hoitokulut ilman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (MATA) ja luopumistukilain (LUTU) mukaisia kuluja.

Taulukko 7.

Eläkelaitosten maksamat eläkkeet vuosina 2015–2017, miljoonaa euroa.

	TyEL-vakuuttajat	Merimies-eläkekassa	Keva kunta-ala	Keva valtio	Keva kirkko	Muut	YEL-vakuuttajat	Mela	Kaikki
2015	13 216	153	4 858	4 134	206	151	1 555	893	25 163
2016	13 633	155	5 094	4 175	214	155	1 619	901	25 946
2017	14 166	157	5 389	4 241	226	161	1 701	914	26 955

Luvut sisältävät eri eläkelaitosten maksamat sekä yksityisen että julkisen puolen eläkeläkien mukaiset eläkeosat sekä palkattomien aikojen perusteella kertyneet osat. Tiedot perustuvat Eläketurvakeskuksen eläkerekisteriin.

Taulukko 8.

Kunkin eläkelain mukaan karttunut eläkemeno vuosina 2015–2017, miljoonaa euroa.

	TyEL	MEL	JuEL kunta-ala	JuEL valtio	JuEL kirkko	Muut	YEL	MYEL	Yhteensä
2015	13 804	181	4 545	4 412	188	151	1 098	783	25 163
2016	14 250	184	4 743	4 479	193	155	1 143	799	25 946
2017	14 822	187	4 992	4 574	201	160	1 203	815	26 955

Luvut sisältävät eri eläkelaitosten maksamat sekä yksityisen että julkisen puolen eläkeläkien mukaiset eläkeosat sekä palkattomien aikojen perusteella kertyneet osat. JuEL vuodesta 2017 alkaen. Tiedot perustuvat Eläketurvakeskuksen eläkerekisteriin.

Taulukko 9.

Eläkevarat vuosina 2015–2017, miljoonaa euroa.

	TyEL yhtiöt	TyEL säätiöt	TyEL kassat	TyEL yhteensä	Merimies- eläkekassa	Yhteensä
2015	107 722	3 064	3 225	114 011	1 016	115 026
2016	112 079	3 233	3 347	118 659	1 069	119 728
2017	119 166	3 521	3 465	126 152	1 131	127 283

	Keva kunta-ala	Keva valtio	Keva kirkko	Muut julkiset	Yhteensä
2015	44 949	17 853	1 310	1 440	65 552
2016	48 635	18 767	1 424	1 433	70 258
2017	52 261	19 586	1 542	1 427	74 817

	YEL-vakuuttajat	Mela	Yhteensä
2015	131	96	227
2016	125	108	233
2017	119	121	240

Taulukko 10.

Työeläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuusaste vuosina 2015–2017, prosenttia.

	TyEL yhtiöt	TyEL säätiöt	TyEL kassat	TyEL yhteensä	MEL	Yhteensä
2015	28,2	36,0	36,5	28,6	55,0	28,8
2016	28,0	39,7	37,8	28,6	58,8	28,8
2017	130,1	141,4	138,6	130,6	166,2	130,9

Vuosina 2015 ja 2016 vakavaraisuusaste on laskettu eläkelaitoksen vakavaraisuuspääoman suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettyyn vastuuelkaan.

Vuonna 2017 vakavaraisuusaste on laskettu eläkevarojen suhteena vakavaraisuuslaskennassa käytettyyn vastuuelkaan. Eläkevaroina on käytetty vastuuelkaa, johon on lisätty vakavaraisuuspääoma.

Lähde: Vakavaraisuusaste on laskettu eläkelaitosten tilinpäätöstiedoista.

Taulukko 11.

Perustekorko vuosina 2015–2016, prosenttia.

	Perustekorko, %	
	1.1–30.6.	1.7.–31.12.
2015	5,5	5,75
2016	4,5	4,5
2017	4,75	5,25

Taulukko 12.

Sijoitusjakaumat eläkelaitosryhmittäin vuosina 2015–2017, prosenttia.

	Eläkevakuutusyhtiöt			Eläkesäätiöt ja eläkekassat		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Rahamarkkinasijoitukset	4,6	3,2	4,9	9,1	8,3	7,6
Lainat	3,5	4,7	3,8	1,6	1,1	0,3
Joukkovelkakirjat	31,6	31,7	28,2	32,4	32,0	30,2
Kiinteistöt ja osakkeet	11,3	9,5	9,6	13,7	14,1	14,4
Hedge-rahastot	9,6	10,7	9,7	2,7	1,1	0,9
Muut osakesijoitukset	8,6	8,0	8,6	6,0	7,9	7,5
Noteeratut osakkeet	30,7	32,2	35,4	34,6	35,5	39,0
<i>Yhteensä</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

	Yksityinen sektori			Julkinen sektori			Kaikki		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Rahamarkkinasijoitukset	5,0	3,5	5,1	9,1	10,4	11,2	6,5	6,1	7,4
Lainat	3,4	4,4	3,6	0,7	0,6	0,1	2,4	3,0	2,2
Joukkovelkakirjat	31,4	31,5	28,1	35,0	33,4	30,9	32,7	32,2	29,1
Kiinteistöt ja osakkeet	11,6	10,0	10,0	5,6	5,1	5,3	9,5	8,2	8,3
Hedge-rahastot	9,1	10,0	9,1	5,3	5,2	5,1	7,7	8,2	7,6
Muut osakesijoitukset	8,5	8,1	8,6	6,0	6,1	6,8	7,6	7,3	7,9
Noteeratut osakkeet	31,0	32,4	35,6	38,2	39,1	40,5	33,6	34,9	37,4
<i>Yhteensä</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Lähde: TELA (www.tela.fi 30.11.2018).

Taulukko 13.

Sijoitusten nettotuotot käyvin arvo in vuosina 2015–2017, prosenttia.

	TyEL yhtiöt	TyEL säätiöt	TyEL kassat	TyEL yhteensä	MEL	JuEL kunta-ala	JuEL valtio	JuEL kirkko	MyEL	Yhteensä
2015	5,0	4,3	5,5	5,0	7,2	4,8	4,8	6,0	5,3	4,9
2016	5,1	7,1	5,6	5,1	6,7	7,4	6,7	7,9	3,2	5,9
2017	7,4	6,7	6,7	7,4	8,1	7,7	6,2	8,9	4,6	7,4

Taulukko 14.

Sijoitustuotot käyvin arvo in keskimäärin vuosilta 1998–2017 ja 2013–2017, prosenttia.

	Eläkevakuutus- yhtiöt	Eläkesäätiöt ja eläkekassat	Julkinen sektori	Kaikki ¹
1998–2017	5,6	6,2	6,1	5,8
2013–2017	6,5	6,7	7,1	6,7

¹ Sisältää myös Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen.

Lähde: TELA (www.tela.fi 2.10.2018).

ELÄKETURVAKESKUKSEN
TILASTOJA

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2017

Tilastoraportissa tarkastellaan pääpiirteittäin työeläkkeiden rahoitusperiaatteita vuonna 2017 ja esitetään tilastotietoja muun muassa maksetuista eläkkeistä, perityistä eläkemaksuista ja eläkevaroista sekä niiden sijoittamisesta. Raportti käsittelee sekä yksityisten että julkisten alojen eläkkeiden rahoitusta.

ELÄKETURVAKESKUKSEN TILASTOJA

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Tilastoja-sarjassa julkaistaan tilastotietoja eläketurvan eri alueilta. Tilastot perustuvat eläkejärjestelmän rekisteritietoihin.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN